

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

III. De absolutione ab hæresi, & excommunicatione ob hæresim contracta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

An incurrit propriam hæretici externi, qui cum hæreticus sit, transcribit hæreses; & (vt fieri solet) dū scribit eas ore proferat, quia id non est asserere, sed quasi dī-
 rigere manum, ne erret in scribendo. Quod idem est si legendo librum hæretici, verba proferat, & eadem hæreses, quas ipse in mente habet, vt cum aliis, quos affert, docet idem Sanchez *ubi supra* num. 13. Quod autem de scribente dicitur, intelligi debet de scribente, quæ alius hæreticus dicitur, vel transcribente ex eius libro: si enim scriberet ex propria mente, proculdubio incurreret censuram etiam si voces non formaret, quia iam scripto saltem suam mentem proferret.

Inferitur decimò, nec hanc censuram incurrere eum, qui solum dicit se habere propositum relinquendi postea fidem Catholicam, ita Sanchez *ubi supra* num. 22. Quod difficile videri posset quomodo non exprimat tunc sufficienter infirmitas saltem fidei internæ. De hoc tamen dixi latius *supra* disp. 14, sect. 5. vbi ostendimus, licet hoc propositum sit peccatum grauissimum contra fidem, non tamen reddere infidelem, nec etiã exterioris manifestetur, inducere pœnas hæretici, vel Apostata.

Inferitur vndecimò, hæreticum internum prompente etiam ex mente hæretica in blasphemias non hæreticales non incurrere hanc censuram, quia blasphemia illa non significat mentem hæreticam, licet ex illa procedat, sed dicendum est de illis, sicut de peccatis fornicationis, furti, & aliis similibus, quæ licet ex errore circa fidem procedant, non faciunt hæreticum externum, quia illum nō significant: ita idem Sanchez *ubi supra* num. 14. Quod tamen intelligi debet, nisi blasphemia illa in eo loco signa essent hæreticorum, vt si in Anglia, vel Scotia, v.g. aliquis malediceret Papæ, vel sacris imaginibus: nam ea verba in hæretico interno ex hæresi procedentia redderent eum hæreticum externum, & censuræ obnoxium.

Dubitari hic solet de hæretico interno negante exterioris propositionem Theologicam, an hoc sufficiat ad constituendum hæreticum externum de quo Sanchez *ubi supra* num. 12. sed de hoc diximus satis *supra* disp. 20, sect. 2. Dubitari idem solet de proferente exterioris verba exprimentia dubium circa res fidei, de quo idem Sanchez num. 13. nos autem diximus latè *supra* disp. 17, sect. 4, & disp. 20, sect. 1. quæ videnda sunt, ne iterum hic repetantur.

Quid dicat de hæretico interno negante exterioris propositionem Theologicam.

SECTIO III.

De absolutione ab hæresi, & excommunicatione ob hæresim contractam.

41 **A**nrequam ulterius progrediamur, operæ pretium est aliquid dicere de facultate absolue-
 ndi ab hac excommunicatione ob hæresim contractam, quibus competat, quod maxime necessarium ad praxim est. Supponendum est ergo primò hanc excommunicationem hodie reueratam esse summo Pontifici quoad absolutionem: nam quidquid sit de antiquioribus decretis, iam hodie in Bulla Cœnæ reueratur strictissimis verbis, & clausulis, & non nisi rarissimè concedi solet generalis facultas absolue-
 ndi, & reconciliandi hæreticos etiam pro foro conscientie.

Supponendum secundò, reueratorem hanc ita cadere supra excommunicationem, vt etiam cadat supra ipsum peccatum, ita vt sicut inferior non potest absolvere ab ea censura, ita nec possit absolvere directè ab ipso peccato, nam licet peccatum hoc non reueretur, quando aliquis non incurrit censuram, quia reueratur ratione censuræ, quando tamen censura incurritur, reueratur etiam ipsum peccatum in ratione peccati, vt cum aliis docet Sanchez *lib. 2. Decal. cap. 8. num. 5. & cap. 11. num. 1.* & nos diximus *disp. 14. de Eu- char. sect. 5. & disp. 20. de penitent. sect. 3. num. 26. & 27.* in quibus locis notauimus, in iis casibus reueratur etiam esse peccatum internum hæresis, quamuis nec hoc seorsim ab exteriori reueratur sit. Ablata verò excommunicatione, vel eius reueratione, auferitur reueratio peccati hæresis quod solum ratione censuræ reueratur vt notat Sanchez ibidem cum aliis quos affert. Quod intelligitur de reueratione hæresis facta à Pontifice summo; quia si alius Prælatum inferior reueraret peccatum hæresis merè internum (nam externum non potest reuerare, cum sit Papæ reueratum, iuxta ea quæ notauimus *disp. 20. de Penitent. sect. 8. num. 149. & sequentibus.*) reueratio illa caderet in solum peccatum, & non in censuram. An verò possit licet ea reueratio peccati merè interni fieri, dixi eadem *disp. 20. sect. 2. num. 13. & sequentibus.* His suppositis, restat inquirendum, quibus, & quando commissa sit à summo Pontifice facultas absolue-
 ndi à peccato hæresis, & excommunicatione in hæreticos lata: de singulis tamen, de quibus dubitari solet sigillatim dicendum erit.

§. I.

De facultate Episcopis data ad absolue-
 dum ab hæresi.

42 **D**vplex est difficultas in hoc puncto: prima, An Episcopi hodie facultatem habeant absolue-
 ndi ab hæresi, secunda qualis sit hæc potestas. Prima difficultas tota oritur ex decreto Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 6. de reformati-*
cuius hæc sunt verba. Licet Episcopis, in re-
gularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex de-
licto occulto prouenientibus, excepta ea quæ ori-
tur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis de-
ductis ad forum contentiosum, dispensare, & in
quibuscumque casibus occultis, etiam sedi Apo-
stolica reueruatis, delinquentes quoscumque sibi
subditos in diocesi sua per seipsos, aut per Vic-
arium ad id specialiter deputatum in foro conscien-
tie gratis absoluerent, imposita penitentia salutari.
Idem & in hæresi crimine in eodem foro conscien-
tie eis tantum, non eorum Vicariis, sit permissum.
 Vbi expressè concessa videtur Episcopis hæc facultas absolue-
 ndi subditos per seipsos, ab hæresi occulta in foro conscientie. Aliunde verò videtur Episcopis hæc eadem facultas ablata in Bulla Cœnæ, quæ singulis annis renouatur, & euulga-
 tur, in quo postquam excommunicatio profer-
 tur contra hæreticos quoscumque, & multos alios, additur reuocatio omnium facultatum quibuscumque concessarum ad absolue-
 ndum ab ea censura, his verbis iuxta Bullas modernas SS. D.N. Urbani VIII. quæ verba à Paulo V. & Gregorio VX. eius prædecessoribus usurpa-
 bantur

bantur Caterum à prædictis sententiis, nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesie mandatis, & satisfaciendo cantione præstata absolui possit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indulgentiarum quibuscumque personis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumvis ordinum etiam Mendicantium, ac Militarium regularibus, etiam Episcopalis, vel alia maiori dignitate præditis, ipsisque ordinibus, & eorum monasteriis, conventibus, & domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis piis, nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana Excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam sedem, ac cuiusvis Concilij decreta, verbo, litteris aut alia quacumque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innovatorum, ac concedendorum, & innovandorum.

44 Duplex est sententia, utraque satis celebris, & multorum ac grauissimorum doctorum. Prima docet facultatem Episcopis in Tridentino concessam adhuc perseverare, nec fuisse aut esse Bullæ cænæ promulgatione sublatam. Hanc tenent Nauarrus Gutierrez, & pluribus aliis adductis Henriquez, Bannez, Aragon, Emanuel Sa, Vivaldus, Eman. Rodericus, Petrus Ledesma, Vega, Rutilius Benzoni, & alij, quos affert Sanchez dicto lib. 2. in Decal. cap. 11. num. ultimo, qui eam sententiam fatetur probabilem videri; quam tenent etiam Fagundes, Puteanus, Portel, Sousa, Lorca, Nuñez, quos affert Diana 1. parte tract. de absolutione ab heresi, resolut. 2. quibus addit Duallium & Tessedam, & alios 4. parti. tract. 4. miscell. resolut. 239. Et in 5. parti. tract. 13. miscell. resolut. 43. eamque probabilem dixit Suarez tom. de censuris disp. 21. sect. 3. num. 5. licet postea, ut videbimus, durius contra eam sententiam loquutus fuerit, & amplectitur Granada in presenti tract. 15. disp. 14. sect. 2. Denique eandem sententiam acerrimè defendendam suscepit Hurtado in presenti disp. 84. sect. 2. §. 11. ubi refert illustrissimum Archiepiscopum Toletanum, & Cardinalem Gasparem Quiroga anno 1583. in synodo Toletana, licet ipse inquisitor Generalis etiam esset, declarasse non esse abrogatam hanc Episcoporum facultatem, & monuisse Hispaniæ Episcopos, quorum Primas erat, de hac ipsorum facultate perseverante.

45 Secunda sententia dicit eam facultatem ablatam intelligi Episcopis per bullam cænæ. Hanc tenent Nauarrus in summa Latina nouiori c. 27. n. 275. versic. 14. addens ita declarasse Pium V. & Gregor. XIII. Penna in direct. inquisitorum 3. p. quasi. 92. comment. 141. versic. penult. dicens ita sæpe declaratum esse in suprema, & Generali Romana inquisitione, Maiolus, Toletus, Felicianus, Bartholomæus ab Angelo, Paulus Fuscus, Antonatus, Azor dicens ita declarasse Clementem VIII. Suarez dicens ita declarasse Congregationem Cardinalium. Vivaldus retractans, quod antea docuerat, Paramus, P. Molina, Ygolius, Philarcus, quos omnes affert, & sequitur Sanchez ubi sup. n. 26. & 27. eandem tenent Barbosa, Riccius, Villalobos, Riccius, Gratianus, Bellochius, Sanctarellus, Ragutius, Scortia, Nouarius, Syluius, Faber, Homobonus, Megala, Floronus, Torreblanca, Valerus, & alij, quos affert, & sequitur Diana locis supra citatis, idem tenent Farinacius, Bonacina, & Marcus Antonius Genuensis, Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

referens ita declarasse Gregorium XIII. & Clementem VIII. & alij, quos refert, & sequitur Castro Palao dicto tract. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 22.

46 Controversia hæc, licet videatur esse de iure, sed re ipsa tota reducitur ad factum: certum enim est summum Pontificem potuisse reuocare facultatem in eo loco Tridentini Episcopis concessam; præsertim cum Patres eiusdem Concilij sess. 25. cap. 21. de reformat. protestentur, quod in his omnibus, quæ in eo Concilio decreta fuerant falsa semper auctoritas Sedis Apostolica, & sit, & esse intelligatur. Tota ergo difficultas est, an Pontifices in Bulla cænæ facultatem illam reuocare voluerint. In quo dubio mihi maximè probatur sententia Suarii, quam maturior iam ætate, & doctrina testatam reliquit in presenti tract. de fide, disp. 21. sect. 4. num. 13. ubi dicit, potuisse Episcopos probabiliter se conformare primæ sententiæ stando in iure, nisi certitudo facti contraria constaret de voluntate Pontificis reuocantis, quam tot Pontifices declarant, propter quod censet non esse in praxi à secunda sententiā recedendum. Ego autem idem aliis verbis explico, hoc modo. Si Episcopus non credat Pontificem eam facultatem de facto reuocare voluisse, potest primam sententiam probabiliter amplecti, quæ tot Auctores adeoque graues pro se habet: si verò id credat, debet stare secundæ sententiæ: ergo verò non possem primam amplecti quia mihi moraliter certa est Pontificis mens, & sensus Romanæ Curie, in qua omnes Pontificis Ministri pro certo supponunt, singulis annis denuò eam facultatem Episcopis auferri, & ea solum de causa, ad eumque finem addita esse in Bulla cænæ verba illa, quibus reuocantur facultates concessæ etiam per eiusvis Concilij decreta: nullius enim alterius Concilij decreto concessa est facultas aliqua, nisi in Concilio Tridentino, quod reuerentiæ fortasse causa nominatum non est, sed solum illa generalitate verborum.

47 Contra hoc tamen arguit Hurtado ubi supra §. 17. retorquendo hoc argumentum: quia ante Concilium Tridentinum Bulla cænæ euulgabatur singulis annis, & cum eadem clausula: ergo illa clausula non fuit addita ad derogandum Concilij Tridentini decreto: nec credibile est Pium IV. qui decreta Tridentini Concilij approbavit, & inuigilauit, & curauit vehementer, ut ab omnibus Ecclesiæ Prouinciis acceptarentur, & obseruarentur, statim eodem anno in Bulla cænæ solito modo, & absque vlla mutatione edita voluisse derogare eiusdem Concilij decreto: hoc enim quid aliud fuisset, quam illudere Episcopis, quibus eodem anno traderet decreta Tridentini onerosa, & fauorabilia suscipienda, sciens se eodem anno Bulla cænæ solito modo euulganda ablatum Episcopis fauorem concessum, relictis oneribus? Hoc certe præsumi non potest: quod cum eodem anno examinata essent decreta omnia Tridentini, & approbata, ac toti Ecclesiæ commendata, statim absque noua causa voluerit ea reuocare, quæ quidem mutatio si post multos annos fieret post experientiam nocuenti sequenti, leuitaris nota careret: quod tamen statim absque vlla tali experientia fieret, non posset à lenitate excusari: ita arguit dicto §. 17. & 13. & 14. ubi addit exemplum Bullæ cruciatæ, quæ singulis sexenniis conceditur de nouo, & in ea datur facultas absoluedi à casibus Bullæ cænæ (excepta hæresi)

heresi) semel in vita, & semel in morte. Et quamvis anno sequenti euulgetur Bulla cœnæ, cum eisdem clausulis derogatoriis, & auferentibus omnes facultates absoluenti, nemo dicet, auferri facultatem cruciatæ concessam anno præcedenti, ad sex annos: quia nimirum Pontifex concedens Cruciatam, sciebat se anno sequenti Bullam cœnæ renouaturum, cum eisdem clausulis derogatoriis: quare præsumitur noluisse Cruciatam reuocari per sequentes Bullas cœnæ, & in ea voluntate perseverare, nisi nouam clausulam addat, qua ostendat se discessisse à voluntate quam habuit, dum anno præcedenti Cruciatam concessit, ne dicatur tunc illudere voluisse concedendo facultatem, quam iam sciebat post annum, vel aliquando post tres menses edita Bulla cœnæ fore eo ipso reuocandam. Idem ergo propter eandem rationem dicendum est de facultate Episcopis in Tridentino concessa, quam illuforie Pius IV. approbasset, & Episcopis omnibus dedisset, sciens post paucos menses edita Bulla cœnæ cum solutis clausulis se ipsa ruituram. Imò ad hoc petita, & concessa fuit facultas illa Episcopis, ut quia singulis annis heresis absolutio reseruatur summo Pontifici in Bulla cœnæ, possent tamen Episcopi, non obstante solita reservatione ab ea, quando esset occulta, absolvere per seipsos. Quod si ad hoc non deferuebat, ad nihil prorsus utilis erat facultas in Concilio decreta, & à Pio IV. approbata, & confirmata, quæ vix ad vnum, & alterum mensem prodesse poterat, post quos in prima Bullæ cœnæ promulgatione reuocanda erat.

48

Respondeo, hoc argumentum non esse contemnendum, si P. Hurtado probasset id, quod pro certo supponit, nempe Bullam cœnæ nunc promulgari cum eisdem clausulis, & non aliis, cum quibus ante Concilij Tridentini confirmationem à Pio IV. & aliis eius prædecessoribus promulgabatur: nam si hoc verum esset, debilitaretur coniectura illa, quod reuocatio facultatum concessarum in decretis eiusdem Concilij, appositæ sit in Bulla cœnæ ad derogandum huic decreto Concilij Trident. Constat enim Pontifices antecessores Pij IV. non apposuisse verba illa Bullæ cœnæ, nec mentionem fecisse vllius Concilij, ut videri potest in Bulla cœnæ promulgata à Martino V. quæ refertur apud S. Antoninum 3. part. tit. 24. c. 72. & in Bulla cœnæ promulgata à Paulo II. qui paulo ante Pium IV. sedit, quæ refertur in Bullario communi, & est Bulla 10. eiusdem Pauli III. nec ego inuenio verba illa in Bullario communi ante Gregorium XIII. in cuius Bulla cœnæ reperiuntur, nec credo Pium IV. qui decreta Tridentini approbavit, ea verba vnquam apposuisse, & ideo fortasse nulla Bulla cœnæ Pij IV. in Bullario communi relata est, quia Cherubinus, qui Bullarj corpus congeffit, dicit se illorum Pontificum Bullas cœnæ apposuisse, quæ possint ostendere mutationes, & additiones in Bulla cœnæ factas; sic enim testatur hic Auctor ante Bullam 63. Pauli V. quæ est Bulla cœnæ ab eodem Paulo V. promulgata. Falsò ergo supponitur in Bullis cœnæ modernis nullam apponi clausulam nouam derogatoriam huius facultatis, præter eas, quæ ante Concilium apponebantur, & contra quas concessa fuit ea facultas Episcopis in eodem Concilio.

49

capitulum 2.

Contra hoc tamen arguit secundò Hurtado §. 22. quia idem Pius V. satis clarè ostendit suam

mentem, quod scilicet per Bullam Cœnæ non fuerit ea facultas Episcopis ablata, dum specialis Bulla concessit Pontificatus sui anno 6. Generali, & Prouincialibus Ordinis Prædicatorum, ut possint erga suos subditos vti facultatibus illis, quæ Episcopis conceduntur in dicto decreto Concilij Tridentini in foro conscientie, & processibus occultis, ne religiosi deteriores conditionis sint, quàm seculares, qui à proprio Episcopo absolui, & dispensari possunt: quæ Bulla habetur in Bullario regular. apud Rodericum, & est Bulla 13. Pij V. Respondenti potest primò hoc ad summum probare tempore Pij V. nondum fuisse ablatam Episcopis hanc potestatem, nec ego inuenire potui Bullam Cœnæ Pij V. in qua verba illa addita sint reuocantia Facultatem concessam etiam in decreto Concilij, quæ tamen in Bullis Gregorij XIII. inueniuntur. Deinde responderi potest Pium V. in ea Bulla non dedisse Prælati illius Ordinis facultatem absoluenti ab heresi occulta, sed comunicasse illis eas facultates quas Episcopi adhuc haberent ex vi decreti Tridentini, quæcunque illæ essent; nempe illas, quæ non adhuc essent reuocata, vel quæ in posterum non reuocarentur: vnde nullam mentionem ibi fecit de heresi, vel de casibus Bullæ Cœnæ, sed verbis generalibus concedit, ut ipsi prælati per seipsos, idem omnino possint in fratres, & Moniales dicti Ordinis, sibi subditos, quod possunt Episcopi in Clericos, & laicos sibi subditos, tam quoad absoluenti, & dispensandi huiusmodi, quàm alia quæcunque facultates, &c. Quæ autem sint illæ facultates, adhuc perseverantes, non explicat, sed solum vult, ne sint religiosi deteriores conditionis in hac parte, quàm seculares.

Arguit tertio §. 25. ex responso Congregationis dato Christophoro Vela Archiepiscopo Burgenfi, quod refertur apud Henriquez lib. 6. de Penitent. cap. 14. num. 17. in margine, quo dicebatur posse Episcopos absolvere. Respondenti potest, hoc responsum non inueniri inter decisiones eiusdem Congregationis, quæ vel Tipis edita, vel manuscriptæ circumferuntur, in quibus tamen sæpius pars negans inuenitur ab eadem Congregatione decisa. Si tamen fortè tale responsum emanauit, id fortasse fuit, antequam illa verba derogatoria Concilij addita essent in Bulla Cœnæ, vel eo medio tempore, quo tempore Sixti V. & Clementis VIII. addita erant eidem Bullæ verba quædam in fauorem Episcoporum, nempe reuocari facultates concessas, nisi in eis etiam casus presentibus litteris expressè comprehendantur: quorum verborum virtute non parum ius Episcoporum fulciebatur, cum in decreto Tridentini heresis absolutio expressa esset. Hæc tamen verba sublatæ postea fuerunt à Paulo V. & hodie etiam auferuntur relicta derogatione Concilij cum tota sua efficacia.

Vnde nec etiam virget exemplum Bullæ Cruciatæ, in qua conceditur facultas ad casus Bullæ Cœnæ excepta heresi, quæ facultas non censetur reuocata per sequentem promulgationem Bullæ Cœnæ, quantumuis habeat clausulas derogatorias vniuersalissimas. Hoc, inquam, exemplum non obstat, quia constat de mente Pontificis concedentis Cruciatam, qui scit bene se paulò post promulgaturum Bullam Cœnæ cum illis clausulis, & contra illas vult antecedenter condere facultatem in Cruciatæ, quare dum non additur in Bulla Cœnæ clausula noua explicans recessum

recessum ab ea voluntate, illa censetur per seuerare; ac vidimus additam esse clausulam nouam post decretum Tridentinum, cuius sensus alius esse non potuit, nisi ut facultas illa reuocaretur, quem sensum ipsi Pontifices interrogati toties declarant; quod tamen in concessione Cruciatæ non fecerunt, sed illius facultates ratas esse profitentur.

52 Dicunt; legum correctionem esse vitandam, quando conciliari possunt, prout possunt hæc duæ leges, si dicamus, per Bullam Cœnæ reuocari facultates concessas ad absolendum vniuersaliter: in Concilio autem datam solam fuisse ad casus occultos, & pro foro conscientie, quæ cum sit specialis, locum habet regula, quod generi per speciem derogatur, & non è contra speciem per genus, nisi expressis verbis reuocet. Sed contra hoc est primò, quod in Bulla Cœnæ magis reuocari intenditur facultas Episcopis concessa, quoad forum interius, & quoad casus occultos, quam quoad forum exterius. Nam ex communi sententia Episcopi non obstante Bulla Cœnæ retinent facultatem absolendi hæreticos in foro externo, quæ absolutio proderit eis etiam in foro interno. Possunt enim Episcopi ut iudices cognoscere de hæresi, & hæreticum penitentem Ecclesiæ reconciliare, ut fatentur Doctores, quos congerunt, & sequuntur Fatinacius *de hæresi, quæst. 191. §. 4. num. 2.* Castro Palao *vbi supra dicto §. 1. num. 23.* qui cum aliis notat, vbi inquisitio Hispana viget, non posse Episcopum sine inquisitoribus eam iurisdictionem exercere. Si ergo aliquid Bulla Cœnæ reuocare intendit, non est pro foro externo, sed pro interno, atque adeo non magis latè pater reuocatio, quam patuerat concessio, cum vtraque sit pro solo foro conscientie, de quo si non intelligatur, inutilis est reuocatio posita in Bulla Cœnæ. Deinde non est locus coniecturis, vbi sufficienter exprimitur mens legislatoris, quæ certè nõ potest esse de reuocatione facultatum solùm quoad forum externum, & publica: tum quia derogat decreto Concilij, in quo ad forum externum, & publicam nihil concessum fuerat, neque etiam in vllò aliquo Concilio generali: tum etiam quia si reseruata illa non esset facta quoad occulta, & pro foro etiam conscientie, sequeretur non solos Episcopos, sed omnes alios confessarios posse hodie absolvere ab hæresi occulta, & pro foro conscientie: nam ut supra diximus, nullibi reperitur reseruata hæc excommunicatio, vel peccatum hæresis Pontifici nisi in Bulla Cœnæ: si ergo ibi non sit reseruatio, & reuocatio facultatum, nisi pro foro externo, non est, vnde sit reuocata pro foro interno, & in occultis facultas inferiorum Confessariorum. Quod sine ingenti absurdo dici non potest; cum in ipso Concilio Tridentino tanquam aliquid extraordinarium concessa fuerit Episcopis, ut per se ipsos possent ab hæresi occulta pro foro solùm conscientie absolvere, quia nimirum ea facultas per Bullam Cœnæ omnibus etiam Episcopis ablata fuerat.

53 Cæterum quia contraria sententia aliquibus probabilis adhuc videtur, ea supposita locum habet secunda difficultas supra iudicata, qualis sit hæc Episcoporum potestas, & quousque se extendat, de quo latè agit Sanchez *dicto cap. 11.* & Hurtado *dicta disput. 84. §. 26. usque ad 50.* Nos breuius conclusiones inferemus.

Primò ergo dubitatur, quis in prædicto de-
Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

creto Tridentini nomine *Episcopi* intelligatur in ordine ad vsum illius facultatis. Constat non intelligi Episcopum titulum, quia ille non habet subditos, quos absolvere possit. Hi tamen possunt retinere, & communiter retinent verum titulum alicuius ciuitatis, quam, quia ab infidelibus occupatur, adire non possunt: & tunc possunt quidem absolvere hæreticos occultos illius ciuitatis, si id possunt alij Episcopi, dum sunt extra suam dioccesim, quia verè sunt ipsorum subditi: Secus esset, si renuntiasent etiam titulo, & retinerent solam dignitatem. Sicut nec Episcopi alij, qui veras habuerunt Dioceses fideles, & renuntiatunt titulo possunt postea hac facultate uti, cum iam nec habitu, nec actu vllos subditos habeant. Constat etiam *Episcopi* nomine ibi intelligi electum, & confirmatum à Pontifice, licet nondum sit consecratus, imò nec Sacerdos, cum absolutio à censura dari possit extra sacramentum, nec sit actus ordinis sed iurisdictionis, quæ absque consecratione, vel sacerdotio habere, & exercere potest.

Dubitatur tamen secundò, an competat hæc facultas, vbi Concilium Tridentinum, quoad alia morum decreta receptum non est. Negat Suarez, *vbi Concilium* quem affert, & sequitur Sanchez *supra num. 3.* quia non debent fauores sentire, qui onera non sentiunt, & ita dicunt responsum esse à sacra Congregatione Cardinalium, quam responsum ego inuenio in manuscriptis his verbis: *Episcopi illarum regionum, in quibus Concilium Tridentinum adhuc receptum non est, non possunt vti hac facultate concessa in hoc decreto.* Ex quibus verbis confirmari potest, quod notauit Sanchez *vbi supra*, id non intelligi de locis, in quibus Concilium receptum est quoad alia, non tamen quoad aliquam legem, quia iam ibi Concilium receptum videtur. Idem iudicat, si Concilium ibi receptum fuit, sed postea consuetudo deobligauit ab eius legibus: potuit enim perseuerare quoad fauores iam introductos, & videtur probari posse ex verbis illis Congregationis, in quibus *Concilium adhuc receptum non est*, quæ non verificantur in casu nostro.

Dubitatur tertio de Capitulo Sede vacante, an haberet hanc facultatem. Affirmant Sanchez *vbi supra num. 4.* & Hurtado *dicta disput. 84. §. 40.* quia Capitulum Sede vacante succedit in omnia munera spectantia ad iurisdictionem Episcopi, nisi specialiter aliqui ei prohibeatur: & licet sit specialis difficultas in absolutione ab hæresi, quia hanc debet dare Episcopus per se, & non per Vicarium: hoc tamen ipsum potest præstare Capitulum, vel id toties quoties, & in casu speciali occurrente, committendo alicui pro illa vice, quod non videtur in Concilio prohibitum; vel certè decernendo absolutionem, per suffragia Capitularium, sicut potest decernere de rebus aliis.

Meliùs tamen alij communiter id negant: nam licet cætera, quæ in illo decreto Concilij conceduntur Episcopis, admittant posse à Capitulo fieri, non tamen absolutionem ab hæresi. Ita Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 30. sect. 2. num. 4.* Pertus Ledesma, & Bonacina, quos refert, & sequitur Castro Palao *dicta disp. 4. puncto 3. §. 1. num. 3.* Ratio autem esse potest primò, quia absolutio hæresis ita conceditur Episcopo, ut debeat eam per seipsum præstare, & non per Vicarium etiam specialiter designatum, ut constat ex
111 2 verbis

Qui in decreto Tridentini nomine Episcopi intelligatur in ordine ad vsum illius facultatis.

54 An competat hæc facultas vbi Concilium Tridentinum receptum non est.

55 An Capitulum sede vacante haberet hanc facultatem.

verbis Concilij, & postea videbimus. Capitulum autem non videtur posse per se absolvere ab hæresi, sed ad summum decernere absolutionem, eamque alteri committere: nam absolutio à censurâ imitatur absolutionem sacramentalem, quâ etiam possunt plures ministri conferre, non tamen ita singuli sunt soli causæ partiales, & non operantes nisi dependentes ab aliis absolutionibus, sed singuli debent absolvere potestatem totali esse, & sufficienti ut dixi latè *disp. 1. 3. de poenit. sect. 7. num. 376. & seqq.* quod etiam videtur in usu in omni absolutione à censurâ, quæ licet imperetur à Collegio, vel communitate Ecclesiastica, semper tamen committitur alicui, qui immediate absolvat, & ipsius inquisitores, quando hæreticos reconciliant, non omnes ipsi immediate absolviunt à censurâ, sed vnus ex illis ex omnium decreto ita solemniter facit. Quia tamen aliquis contendere posset, non fore inuálidam absolutionem datam à toto Capitulo, per modum Capituli, imò regulam generalem esse, ut qui potest excommunicare, possit etiam absolvere; quare si sedes vacante Capitulum haberet potestatem excommunicandi, debet etiam habere potestatem absolvendi: contra hoc posset instari, esto id verum sit loquendo de potestate ordinaria, & propria, quod tamen alicui committitur à superiore potestas per seipsum absolvendi, non solere vnquam committi absolutionem, nisi ab vna persona faciendam. Quidquid tamen de hoc toto sit probati potest facilius hæc sententia, quia in decreto Tridentini datur solum facultas ad absolvendum in casu hæresis occulto, regnantem autem Capitulo dare eam facultatem, quæ eo ipso, quod veniat ad notitiam Capituli, iam non erit casus occultus, sed publicus, atque adeo ex modo ipso, quo facultas hæc conceditur consistit non dari Capitulo, sed Episcopo, qui secretò absoluat à crimine hæresis occulto per seipsum.

56 Dices hoc argumentum non procedere saltem in sententia dicente, posse Episcopum committere absolutionem hæresis occultæ alteri delegatione specialissima pro illa vice, & illa persona: quia iuxta eam sententiam dici posset, quod Capitulum etiam occurrente necessitate posset alicui pro illa vice committere absolutionem; quod fieri posset absque eo, quod persona absolvenda veniret in notitiam Capitularium. Respondeo, nec admissa etiam illa sententia, id debere Capitulo concedi: nemo enim potest alteri committere absolutionem, quam per seipsum non posset præstare per se loquendo, quia illius solum peccati absolutionem Episcopus committere potest, à quo ipsemet per seipsum posset absolvere: cum ergo Capitulum nunquā possit per seipsum absolvere ab hæresi occultā; quia eo ipso non esset occultā, consequens est, ut non videatur Capitulo concessa facultas ad absolutionem hæresis occultæ; atque adeo quod nec possit illam delegare; nam delegatio supponit quod ea facultas primario concedatur deleganti, & semel in se radicatam possit quasi secundario in alium transferre. Si ergo Capitulum in se est incapax talis facultatis, non potest illam delegare iuxta communem regulam, quod nemo dat quod non habet.

37 Dubitatur quartò de Abbatibus, & aliis non
Abbatibus, & Episcopis habentibus subditos in spiritualibus,
alijs superio- secularibus exemptos ab Episcopis, & qui appellari

folent nullius Diocesis, an in dicto decreto in-
relligantur nomine Episcoporum. Affirmant plu-
res, quos referunt, & sequuntur Sanchez dicti
cap. 1. num. 5. & lib. 8. de matrimonio disp. 1.
num. 12. & Castro Palao ubi supra num. 4. qui
huius Abbates gaudent iurisdictione Episcopali in
suis subditis, qui ea de causa exempti sunt ab
Episcoporum cura; ergo gaudent hac facultate,
quæ iurisdictioni, & dignitati Episcopali annexa
est. Alij tamen melius id negant. Suarez dicti 30.
de Pœnit. sect. 2. num. 6. & dicti 41. de censuris
sect. 2. num. 7. Aragonius, & Petrus Ledesma,
quos affert Sanchez ubi supra, qui etiam dicit
hanc sententiam esse satis probabillem. Quam
eriam tenent Garcia, Cenceno, Barbosa, Tolero,
Bonacina apud Cast. Palao ubi supra; quibus
accedit Hurtado dicti disp. 8. q. 41.

Probatum primò, quia ita respondit, & declaravit verba Tridentini, quoad totum illud decretum sacra Congregatio Cardinalium dicens: *in hoc decreto non comprehenduntur inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, sed Episcopi proutque quoad alios.* Secundò probari potest (& hac fortasse ratio prædictæ declarationis faciendæ) quia licet ij Abbates habeant quoad alia Iurisdictionem Episcopalem, in illo tamen decreto Tridentini limitatur hæc facultas ad proprios Episcopos habentes Diocesim: dicitur enim exerceri solum posse circa subditos in *Diocesi sua*: Abbates autem prædicti non habent propriam Diocesim, quia Diæcesis est solus proprij, & veri Episcopi: & ideo subditi illorum Abbatum dicuntur semper *nullius Diæcesis*. Ratio autem congruentia additur ab Hurtado ex Roderico, quia Episcopi ex officio sunt inquisitores contra hæreticos, non verò illi Abbates: quare non mirum, quod plus in hac parte illis concedatur, quam isti.

Hinc inferitur primum, si Episcopus habeat in
Diœcesi alterius Episcopi Abbatiam exemptam
non posse subditos illius Abbatie absolvere vir-
tute illius decreti, quia respectu illorum non est
formaliter Episcopus, sed materialiter, & per ac-
cidens: ita Hurtado ubi supra. Inferitur secundo
subditos horum Abbatum, ne sint de ceteris
conditionis, quàm alii fideles, posse recurrere
pro absolutione in iis casibus ad Episcopum, in
cuius Diœcesi continetur Abbatia: ita Suarez
& Avila, quos alibi, & sequitur hac in parte
Sanchez dicto cap. 11. & Hurtado ubi supra.

Petes quomodo possit subditus Abbatis absolui ab Episcopo, cui non subditur in ordine ad sacramentum penitentiae, sed fuit Abbatis, a quo debet absolui a peccatis aliis, vel a consensu, quem ipse approbaverit, & deputaverit. Respondet, id posse dupliciter fieri, primo, habitatione Abbatis, ut possit confiteri Episcopo, & ab eo absolui ab aliis peccatis: secundo & facilius si Episcopus absolvat eum extra sacramentum ab excommunicatione reservata, qua ablata, auferatur etiam reservatio peccati haereticis, atque adeo ab eo, & aliis peccatis poterit absolui per confessorium ab Abbate deputatum.

Hac occasione dubitari potest, quanto ad Cardinales in suis titulis, in quibus videntur habere jurisdictionem quasi Episcopalem, possint vel facultatibus Episcopis concessis in prædicto decreto Tridentini. Afirmativum sententiam ferendi posse dicit Moneta, de cæmms. ult. volunt. cap.

cap. 5. quest. 13. conclus. 1. num. 45. 3. licet contrarium ipse teneat: in eademque sententiam inclinare videtur Diana part. 5. tract. 2. de potest. & privileg. Cardinalium, resolut. 59. argumento desumpto ex Abbatibus supradictis, quibus ob potestatem quasi Episcopalem, quam habent, conceditur ab aliquibus ea facultas. Posset item hoc ipsum confirmari; quia Congregatio in sua declaratione videtur solum loqui de Abbatibus, & aliis, qui sunt Episcopis inferiores, ut constat ex illis verbis, non comprehenduntur inferiores, &c. Cardinales autem non appellantur inferiores Episcopis, sed illis superiores, ut communiter dicunt Doctores, quos late congerit id probans idem Diana loco citato resolutione prima. Consequenter tamen ad supradicta, negatiua pars amplectenda videtur, quia licet verba Congregationis de Cardinalibus non loquantur: ratio autem, in qua diximus fundari illam declarationem, de Cardinalibus idem probat: cum nec illi propriam habeant Diocesim, sed titulum, seu Parochiam, atque adeo non verificetur de illis, quod exercent eam potestatem circa subditos in sua Diocesi. Imò in illis res videtur clarior, quia subditi illorum titularum, non sunt nullius Diocesis, sicut subditi Abbatis exempti, sed sunt proprie in Diocesi Romana, & subduntur in spiritualibus immediatè Vicario Papæ, & eius Vicelgerenti, nec vllò modo pertinent ad Diocesim Cardinalis titularis. Alioquin nullam, aut ferè nullam Diocesim haberet Papa, ut Episcopus Romanus, cum præcipue Urbis Ecclesiæ sint tituli diversorum Cardinalium. Denique praxis hæc esse videtur nec enim vnumquodque vllum Cardinalem hac potestate vsum in suo titulo. Loquor autem de Cardinalibus habentibus titulos suos in Vrbe Romana: nam Episcopus Ostiensis, & alij quinque Cardinales antiquiores, qui sunt Episcopi Cardinales, & habent suos titulos Episcopales in sex ciuitatibus Romæ proximis, non est dubium, quod possint in suis titulis, quod alij Episcopi possunt in sua Diocesi, cum habeant pro titulo Cardinalitio Episcopatum particularem, in quo habent propriam Diocesim, & in qua habent potestatem plenam Episcopalem.

61 *An Archiepiscopus in tota sua Prouincia.* Dubitatur sextò de Archiepiscopo, An non solum in propria Diocesi, sed etiam in tota sua Prouincia, & intra Dioceses Episcoporum inferiorum possit uti hac facultate. Conueniunt omnes, quod possit, quando visitat Diocesim sui Suffraganei, nempe causa sufficienti existenti ad visitationem, & probata in Concilio Prouinciali, & postquam suam Diocesim plenè visitauit ex Tridentino, sess. 24. cap. 3. Videatur Sanchez dicto cap. 11. num. 6. Suarez dicta disp. 30. de Pœnit. sect. 2. num. 8. & de censuris disput. 41. sect. 2. num. 12. Henriquez, Barbosa, Bonacina, Auila apud Castro Palaum vbi supra, num. 7. Fundatur autem hæc doctrina in cap. finali de censibus in 6. vbi dicitur: *Potest etiam idem Archiepiscopus dum visitat, subditorum suffraganeorum confessiones audire, & absoluere penitentes, & ibi penitentias iniungere.* Quare quoad hoc censetur pro illo tempore illa Diocesis Archiepiscopi. Addit Sanchez lib. 4. in Decalog. capit. 38. numer. 16. probabile esse, quod possit Archiepiscopus etiam extra tempus visitationis Episcopos suos Suffraganeos absolvere, quia sunt eius subditi in spiritualibus, licet alij id negent, quod etiam videtur Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

detur approbare Hurtado vbi supra, §. 47. Sed id patum vile videtur mihi ad praxim: nam si hæc facultas non sit reuocata per Bullam Cænæ, ipsemet Episcopus potest suo confessorio committere potestatem ad ipsum Episcopum absoluentem. Sic enim colligi videtur ex doctrina generali, quod Episcopus potest circa seipsum, quod potest erga subditos, de quo dixi disp. 20. de pœnit. sect. 5. num. 57. & 65. & clariùs ex declaratione sacre Congregationis, quam affert Suarez dict. disput. 30. de Pœnit. sect. 2. num. 15. his verbis: *An Episcopo in aliquod delictorum, de quibus hoc capite, prolapsus, liceat ad se absoluentem proprium confessorium deputare cum eadem auctoritate, quam ipse posset ex eodem capite in sibi subditos exercere: Congregatio censuit id Episcopo licere.* Quam declarationem inuenio etiam in meis declarationibus manuscriptis, vbi plus aliquid additum est in illo responso, nempe *Congregatio censuit licere, etiam si Episcopus Rome esset, & sic extra suam diocesim.* Vnde non restat necessitas recurrendi ad suum Archiepiscopum, cum ipse Episcopus posset facere se à suo Confessorio absolui.

Dubitatur septimò, An subditorum nomine intelligantur forenses, & qui domicilium in ea Diocesi non habent, in qua tunc reperiuntur. Respondeo de vagis, qui nullibi domicilium habent, certum censetur posse absolui, quia nullum alium habent Episcopum, nisi illum apud quem sunt. Idem dicendum de eo, qui duplex domicilium habet in duplici Diocesi, in quorum quolibet æquè, vel ferè æqualiter habitat. Videatur Suarez dict. disput. 30. de Pœnit. sect. 2. n. 3. & Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 11. n. 8.

De peregrinis, & aduenis, qui alibi domicilium habent, & ad breue tempus habitant in alieno Episcopatu, affirmant etiam Suarez, quem affert, & sequitur Sanchez dicto cap. 11. numer. 8. 9. & 17. Barbosa, Bonacina, & Garcia, quos affert, & sequitur Castro Palao vbi supra, num. 8. atque etiam Hurtado dicta disp. 84. §. 48. Ratio autem est, quia hi omnes, quandiu ibi commorantur, subditi sunt illius Episcopi, quoad Sacramentum pœnitentiæ, & ad illa, quæ pœnitentiam concernunt: quare videtur satis tuta hæc sententia, si facultas illa non sit per Bullam Cænæ reuocata. Præsertim cum pro illa sententia inueniatur declaratio quædam Congregationis Cardinalium, his verbis: *Qui non sunt subditi Episcopi, puta Medicus, Prætor, & similes exteri, qui tamen habitant in ciuitate, hoc decreto comprehenduntur, etsi commiserint crimina in aliis ciuitatibus: adhibita tamen hac distinctione, quod scilicet possent absolui in Sacramento Pœnitentiæ à suis criminibus, non tamen dispensari super his.* Quia nimirum aduenæ non sunt subditi quoad dispensationem, ut probat latè Sanchez cum aliis, dicto cap. 11. numer. 9. & lib. 3. de matrim. disput. 23. num. 12. & 13. Quamuis autem ibi exigatur quod habitent in ciuitate, id exempli gratia dictum est: nam idem esset, licet habitent in oppido alio Diocesis; saltem si ibi Episcopus etiam adesset, vel si ex oppido habitationis intra Diocesim, veniant ad ciuitatem, in qua residet Episcopus, ut ab eo absoluantur. Notat verò Hurtado loco citato non posse absolui, si ex sua Diocesi veniant ad aliam Diocesim; ut ibi ab alieno Episcopo absoluantur: hoc enim esset in fraudem, & lex non fauet fraudulentis; ut si aliquis ex

Hispania transiret in Galliam, vbi absolueretur, ab hæresi per Episcopum, cui Papa ob Provinciæ necessitatem facultatem dedisset hæreticos absolendi: & hac de causa disp. 20. de Pœnitent. sect. 5. num. 68. & 70. loquendo de absolutione exterorum à reſeruatīs, limitaui ſemper doctrinam illam ad eos, qui bona fide ad alium locum acceſſerunt, & non in fraudem, vt fugerent reſeruationem.

Idem dicunt communiter Doctores de Religioſis exemptis, qui nomine ſubditorum eo loco intelliguntur, & absolui poſſunt ab Episcopo loci vbi habitant, ſi ipſi ex licentia ſui Prælati ſe illi ſubdant in foro pœnitentiæ: ita Sanchez diſto cap. 11. n. 10. vbi idem dicit de Monialibus exemptis, atque etiam de ſubiectis ipſi Episcopo. Suarez diſta diſp. 30. de pœnitent. ſect. 2. n. 3. Hurtado diſto §. 48. in fine, & alij communiter.

63 Dubitatur octauo, an Episcopus extra ſacramentum Pœnitentiæ, poſſit vti ea facultate, & abſoluere ab excommunicatione ob hæreſim occultam, atque ita tollere reſeruationem peccati, vt poſtea Confeſſarius ordinarius poſſit ab eo abſoluere. Negant Barboſa, Aloyſius Riccius, & Garzia apud Caſtro Palaum vbi ſupra num. 10. & addit Garzia, ita reſponſum ſapè fuiſſe à ſacra Congregatione. Ego duas declarationes Congregationis inuenio. Prima habet hæc verba: *Querebatur, an Episcopus in cauſa huius cap. 6. habeat facultatem diſpenſandi cum ſuo Dioceſano abſente in aliena dioceſi legitime impedito, commoranti? Congregatio cenſuit, quod forenſis in cauſa huius cap. 6. poſſit abſolui in ſacramento Pœnitentiæ ab illo Episcopo, in cuius Dioceſi, vel ciuitate commoratur: non autem ab alio diſpenſari. Facit ad hoc, quod Nuncij, qui poſſunt abſoluere excommunicatos ob iniectionem manus in Clericos non poſſunt abſoluere ſubditos extra provinciam. Accedit etiam, quod Concilium loquatur de abſolutione ſacramentali in foro conſcientiæ, qua requirit præſentiam exemplo confeſſionis, qua non poſſet fieri per nuntium, vel per litteras. Altera declaratio eſt, quàm paulò ſupra retulimus, vbi cum dictum eſſet, poſſe exteros abſolui ab Episcopo in cuius Dioceſi commorantur, additur: *adhibita tamen hac diſtinctione, quod ſcilicet poſſent abſolui in ſacramento Pœnitentiæ à ſuis criminibus, non tamen diſpenſari ſuper his.**

64 Contraria tamen ſententia communis eſt ferè omnium. Videantur Nauarrus, Emanuel. Roder. Suarez Petrus Ledefina, quos aſſert, & ſequitur Sanchez diſto cap. 11. num. 13. Garzia, quem aſſert, & ſequitur Caſtro Palao vbi ſupra n. 10. Hurtado vbi ſupra §. 49. & alij. Et quidem ex verbis Tridentini non poſſet contrarium ſufficienter probari, & ex principiis generalibus deduci videtur, cum conſtet abſolutionem à cenſura poſſe ſeparari ab abſolutione à peccatis. Nec limitatio illa, pro foro conſcientiæ, cogit ad hoc, vt fiat in ſacramento: nam verba illa alium habent ſenſum, nempe ne proſit abſolutio hæc pro foro externo, in quo quantumvis aliquis abſolutus ſit ab Episcopo pro foro conſcientiæ, habebitur tantum non abſolutus, & punietur omnibus iuris pœnis.

65 Solum ergo obſtare poſſunt declarationes ſacræ Congregationis ſupra relatæ. Ad has tamen dici poſſet, in iis agi non ſolum de abſolutione à cenſura, ſed etiam ab ipſo peccato: ideo enim

dictum eſt, poſſe abſolui in ſacramento Pœnitentiæ à ſuis criminibus, à quibus certum eſt Episcopum non poſſe abſoluere extra ſacramentum. An verò poſſit auferre reſeruationem peccati abſoluedo extra ſacramentum à cenſura, ita vt poſtea ab alio Confeſſario ordinario poſſit pœnitens in ſacramento abſolui à peccato, non fuit ibi quæſitum, nec deciſum.

Hic reſponſioni obici poſſet ex verbis illius obſiſtenti primæ declarationis. Primum, exemplo, quo vtitur, Nuncij non potentis ſubditos abſoluere extra provinciam à cenſura Canonis: loquuntur ergo Cardinales de abſolutione à cenſura. Secundò, quia vtitur exemplo confeſſionis, quæ debet fieri in præſentia, non ergo loquuntur de ſola abſolutione ſacramentali; nam ad hanc non eſſet aptum exemplum confeſſionis: eſſet enim adducere exemplum eiſdem ſacramenti Pœnitentiæ, in quo requiritur præſentia ad probandum non poſſe conferri illud ſacramentum in abſentia, quod non eſſet exemplum, ſed res ipſa. Reſponderi tamen poſſet ad primum illud exemplum Nuncij, aſſerti ad probandum non poſſe Episcopum abſoluere ſubditum diſtanti, & exiſtentem extra dioceſim in illis caſibus: Nam ſicut Nuncius, qui accipit poteſtatem reſtrictam, vt exercere eam poſſit intra provinciam, non poſſet abſoluere à cenſura cum, qui eſt extra provinciam: ita Episcopus, cui datur facultas à Tridentino ad abſoluendum, quam exercere poſſit in ſua dioceſi: non poſſet ſubditum extra dioceſim abſoluere. Quare vel nihil dictum eſt de diſpenſatione cum ſubdito extra dioceſim exiſtente, ſed ſolum de abſolutione: atque ita fatendum erit voluiſſe in ea reſponſione declinare quæſtionem controuerſam, an poſſet Episcopus diſpenſare cum ſubdito commorante extra dioceſim, de quo erant Doctores variæ ſententiæ, vt mox videbimus, & ſolum dixerunt, quæ magis extra controuerſiam videbantur: nimirum in dictum illum non poſſe tunc abſolui à ſuo Episcopo, ſed ab eo, apud quem commoratur, à quo in ſacramento poſſet à criminibus his abſolui, non tamen diſpenſari. An verò poſſet à ſuo Episcopo abſente diſpenſari, nihil dixerunt; quare verba illa non autem ab alio diſpenſari: intelligenda erunt, ab alio, quàm à proprio Episcopo, licet poſſit ab alio, apud quem peregrinatur abſolui: propterea dictum fuit in ſecunda deciſione ſuprà allata. Vel cetèrè ſi verba illa, non autem ab alio diſpenſari, ſignificent non poſſe à proprio Episcopo tunc diſpenſari, ſed ſolum poſſe abſolui ab eo, apud quem commoratur, fatendum erit Cardinales reſpondiſſe iuxta opinionem eorum, qui, vt vidimus, dixerunt, Episcopum non fuiſſe datam facultatem à Concilio, non ſolum abſoluendi, ſed nec etiam diſpenſandi, niſi intra dioceſim, quæ opinio an ſit certa poſtea videbimus.

Ad ſecundum reſponderi poſſet, exemplum confeſſionis, quæ fieri debet in præſentia aſſerti ad probandum abſolutionem ab iis criminibus debere etiam dari in præſentia: facultas enim data ibi Episcopo ad abſoluendum ab iis peccatis, eſt ſolum ad abſoluendum ſacramentaliter vt diximus, cum peccata non poſſint extra ſacramentum abſolui: unde inferunt non poſſe fieri in abſentia: quod probant non quidem ex eo, quod ſacramentum Pœnitentiæ non poſſit miniſtrari abſenti (hoc enim eſſet idem per idem probare, & aſſerre rem ipſam in exemplum) ſed ex eo quod

quòd confessio non possit fieri in absentia per nuncium, vel per litteras: nam sicut confessio, quæ est vna pars huius sacramenti exigit præsentiam, ita absolutio, quæ est altera pars, exigit eandem præsentiam. Affertur ergo confessio in exemplum ad absolutionem, atque adeo exemplum non est idem, sed aliquid condistinctum ab eo, ad quod affertur. Qui sensus constat clare ex ipsis verbis supra relatis. *Accedit etiam* (inquit) *quod Concilium loquatur de absolutione sacramentali in foro conscientie, quæ requirit præsentiam exemplo confessionis, quæ non potest fieri per nuncium, vel per litteras.*

67 *An possit Episcopus hac facultate uti in absentia.* Dubitatur nonò, an possit Episcopus hac facultate uti, non solum extra sacramentum, sed etiam in absentia, non quidem absolviendo à peccatis, sed à sola censura subditum absentem, qui tamen saltem sit intra diocesim. Negant ij, qui negant facultatem hanc posse exerceri extra sacramentum Pœnitentie. Alij tamen omnes, qui dicunt posse extra sacramentum dari absolutionem ab hac censura consequenter, & merito admittunt posse confecti absentem, quia absolutio à censura ex genere suo absenti dari potest: & hæc facultas non limitatur Episcopo, quoad hanc censuram: ita Suarez, Manuel, Petrus Ledesma, & Henriquez, quos affert, & sequitur Sanchez dicto cap. 11. num. 14. Hurtado ubi supra numer. 49. & alij.

68 *An si Episcopus sit in Diocesi, & subditus extra illam, vel e contra, possit Episcopus subditum à censura hac absolvere.* Et quid si vterque extra diocesim esset. Prima sententia. Dubitatur tamen decimò & magis, an si Episcopus sit in Diocesi, & subditus extra illam, vel e contra, possit Episcopus subditum à censura hac absolvere, stante illo Tridentini decreto & idem dubitatur, quando vterque extra diocesim esset. Variæ sunt doctorum sententiæ. Prima esse potest, requiri Episcopum, & subditum esse vtrumque intra propriam diocesim: quam videntur supponere ij, qui volunt, non posse Episcopum vti hac facultate, nisi in sacramento Pœnitentie: si enim aliunde requiritur, quòd Episcopus, vel subditus sit intra diocesim, ut significare videtur Tridentinum: consequens est, ut vterque debeat esse intra diocesim, cum vterque debeat esse in eodem loco ad valorem sacramenti pœnitentie. Ratio autem esse potest quia licet actus iurisdictionis voluntariæ, qualis est hæc absolutio, possint exerceri ab Episcopo etiam existenti extra diocesim, & erga subditos extra illam existentes, ut cum alijs probat late Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 19. numer. 8. hanc tamen facultatem limitavit Tridentinum dicens *licet Episcopis, &c. quoscunque sibi subditos in diocesi sua absolvere*: cum autem verba illa in diocesi sua non magis possint intelligi de subdito, quam de ipso Episcopo, de vtraque intelligenda videntur. Hæc tamen sententia communiter rejicitur, ut notant Sanchez dicto c. 11. num. 15. Suarez disp. 41. de Censuris sect. 2. n. 11. in fine, Hurtado ubi supra §. 49. & alij. Quia legum correctio vitanda est quantum fieri possit quare cum verba illa alium sensum habere possint, non debet imponi nova limitatio adeo exorbitans, ut vterque debeat intra diocesim existere.

69 *Secunda sententia.* Secunda ergo sententia ex aduerso docet, neutrius, præsentiam intra diocesim exigi: ita Sanchez ubi supra num. 17. & indicat Petrus Ledesma apud ipsum, & clare sequitur Hurtado dicto §. 49. verba autem illa, in sua diocesi, non omnes eodem modo explicant. Nam Ledesma dicit,

sensum esse, erga subditos sua diocesis. Hæc tamen explicatio videtur aliunde limitare facultatem illam, ita ut non possit Episcopus absolvere subditum alienæ diocesis apud se commorantem, quod esset contra id quod sacra Congregatio, ut vidimus, sapius respondit.

Alij ergo dicunt, verba illa non esse restrictiva, sed explicare verba præcedentia, ita ut sensus sit, posse Episcopum absolvere subditos omnes suos, siue subditi sint ratione domicilij (& hos potest absolvere vbi cumque sint) siue subditi sint solum quia tunc in diocesi commorantur, quales sunt peregrini: hos autem non potest absolvere nisi quandiu ibi sunt. Potest ergo absolvere subditos in diocesi omnes, hoc est, vel qui ratione domicilij pertinent ad eius diocesim, atque adeo licet phisice sint extra illam, sunt tamen in illa moraliter: vel eos, qui licet sint alieni, sunt tamen phisice in illa diocesi, & ideo subduntur illi quoad forum pœnitentiale: ita explicant Sanchez, & Hurtado locis citatis.

Tertia sententia docet requiri, quod Episcopus sit in sua diocesi, & hoc sufficere, ut possit absolvere subditum existentem extra illam: ita Castro Palao dicta disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 12. quia in iis decretis nulla clausula, imò nulla syllaba debet esse superflua, ut probat ipsemet Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 26. num. 6. superfluerent autem illa verba, in sua diocesi, si non afferrent aliquam restrictionem: nam concessa semel facultate absolventi omnes subditos, iam posset Episcopus absolvere habentes domicilium ibi, atque etiam aduenas, & peregrinos ibi commorantes, qui omnes nomine subditorum intelliguntur in ordine ad forum pœnitentiale: nihil ergo operarentur verba sequentia. Porro verba illa magis debere intelligi de Episcopo, quam de subdito præsentem intra diocesim, probat argumentis infra adducendis contra nostram sententiam.

Cæterum Hurtado ubi supra præoccupasse videtur, & occurrisse huic difficultati, significans verba illa non esse superflua, sed necessaria ad explicanda, & limitanda verba priora. Facultas enim absolui quoscunque subditos potuisset ab aliquo nimis late intelligi, ita ut si Episcopus haberet aliquos subditos in temporalibus, qui non pertinerent ad eius Diocesim, posset illos etiam absolvere. Item si haberet subditos in Abbazia aliqua, qui non subderentur ei, ut Episcopo, sed ut Abbati, eos etiam absolvere posset, quia sunt eius subditi. Ad hoc ergo, & similes subditos excludendos addita sunt verba, in sua Diocesi, quibus limitatur facultas ad eos tantum subditos, qui pertinent ad eum, ut Episcopum; nam Episcopus solus, ut Episcopus habet propriæ Diocesim: hi autem sunt solum, qui vel ibi commorantur, vel ibi habent domicilium, licet actu alibi peregrinentur.

Hæc tamen evasio, ut verum fatear, excogitata videtur ad effugiendam quouis modo difficultatem: non tamen iuxta mentem Concilij: nam facultas concessa Episcopis absolventi subditos ex se significat satis apertè sensum formalem, nempe de subditis Episcopo, ut Episcopo. Alioquin cum verba illa, in sua Diocesi, non sint addita in facultate paulò ante in eodem decreto concessa Episcopis ad dispensandum in irregularitatibus, & suspensionibus occultis, & non deductis ad forum contentiosum, sequeretur posse Episcopum dispensare cum subditis suis temporalibus

ralibus, non pertinentibus ad eius Diocesim, quod nemo conceder: imò nec potest cum iis, qui ei, non vt Episcopo, sed vt Abbati subduntur, quia facultas Episcopo, vt Episcopo concessa semper intelligitur in ordine ad subditos, qui ei, vt Episcopo subduntur, etiam si alia explicatio non addatur, quæ si addenda erat, cur non fuit etiam in priori concessione addita?

73
Quarta sententia magis probabilis.

Quarta tamen sententia, quam magis probò, docet verba illa limitare concessionem, vt non possit Episcopus absoluer subditos, quando extra suam Diocesim commorantur. Ita Suarez *disput. 41. de censuris*, & idem indicauerat *disput. 30. de Pœnit. sect. 2. num. 3. in fine*, qui eam dicit fuisse rationem Concilij ad hanc limitationem addendam, vt seruaretur vnio, & concordia inter Episcopos, non solum in ordine ad subditos, sed etiam in ordine ad territoria. Quam rationem Auctores aliarum sententiarum impugnant: quia id potius suadebat limitandam esse facultatem, ne ipse Episcopus in aliena Diocesi existens exerceret eum actum in subditos, quam ne existens in propria Diocesi absolueret subditum existentem extra illam. Ad hoc tamen responderi potest, licet quoad actus Pontificales, qui concernunt potestatem ordinis propter auctoritatem quandam, & maiestatem, quam præ se ferunt, attendatur, ne Episcopus in alterius Diocesi eos exerceat sine eius consensu; quoad hos tamen actus iurisdictionis voluntariæ, qui non habent eiusmodi solemnitatem, & pompam externam, parum curare Episcopum, quod alius Episcopus in eius Diocesi, sine eius licentia eos faciat circa proprios subditos alibi existentes, circa quos ipse Episcopus, in cuius Diocesi ille alius Episcopus commoratur, nihil potest exercere, id quod non sint eius subditi: Multum tamen curare, ne circa subditos, qui ad eum iam pertinent, dum ibi commorantur, alius Episcopus, siue præsens, siue absens, illos actus exerceat. Cum enim hi eo tempore deberent ad ipsum Episcopum recurrere, in cuius Diocesi sunt, multum ei præiudicatur, si possint ad proprium Episcopum recurrere ipso relicto, eoque inuito se ostendere absolutos, qui antea excommunicati erant. Vt igitur hæc occasio querelæ Episcopis tolleretur, & debita seruaretur pax, prudenter cum ea limitatione facultas absoluendi concessa fuit, ne subditi extra Diocesim commorantes à proprio Episcopo absoluerentur, sed ab illo apud quem acti sunt.

74

Ego potissimum ad hanc sententiam amplectendam moueor, quia videtur esse iuxta sensum sacre Congregationis, si considerentur eius verba in responsione illa supra relata; loquendo enim de subdito, qui extra propriam Diocesim commoratur, de quo querebatur quid circa ipsum posset Episcopus proprius absens ex vi illius Tridentini Decreti, dicunt, *posse ipsum absolui in sacramento penitentiae ab illo Episcopo, in cuius Diocesi, vel ciuitate commoratur*. Quamuis autem non dixerint expressè, non posse absolui à proprio Episcopo, hunc tamen fuisse Cardinalium sensum, significant satis verba immediatè subsequencia, quibus redditur hæc ratio: quia *Nuntij, qui possunt absoluer excommunicatos, ob iniunctionem manus in clericos, non possunt absoluer subditos extra Prouinciam*. Quod exemplum probat etiam de absolutione à censura, quasi diceret, vt supra notabam, sicut Nuntius,

quia accipit potestatem limitatam ad exercendam illam intra Prouinciam, non potest absoluer à censura subditum extra illam existentem; ita nec Episcopus, cui data est facultas absoluendi subditos *in sua Diocesi*, poterit vi huius facultatis absoluer eos extra illam vagantes. Vnde constat, verba illa, *in sua Diocesi*, intellecta fuisse à Congregatione, vt limitantia facultatem, ne exerceretur cum subdito extra Diocesim commorante. Ex eodem autem Legati exemplo probari potest, Episcopum extra Diocesim commorantem posse absoluer subditum suum intra suam Diocesim existentem, quia Legatus Pontificis, licet iurisdictionem limitatam ad suam Prouinciam accipiat, & licet extra illam non possit iurisdictionem contentiosam exercere, potest tamen exercere voluntariam, etiam si extra suam Prouinciam adhuc sit, vt notant cum aliis Azor *tom. 2. lib. 5. cap. 27. quest. 6.*

Obiiciunt Sanchez, & alij, quia si contextum Concilij attente inspicimus, verba illa, *in sua diocesi*, potius videntur referri ad Episcopum, vt ipse debeat esse in sua diocesi, quam ad subditum absoluendum. Dicitur enim: *licet Episcopus, &c. quoscunque sibi subditos, in diocesi sua absoluer*: vbi ponderat Sanchez post particulam, *subditos*, esse virgulam diuidentem à verbis illis, *in diocesi sua*, quasi hæc verba non coniungenda sine cum subditis. Respondetur, in primis in variis editionibus antiquioribus, quas ego vidi, Colonienſi, Antuerpienſi, Lugdunenſi, non inueniri virgulam post vocem, *subditos*, quod si in aliqua editione addita sit, id sine mysterio factum est, maioris claritatis gratia. Quod fieri debet ipse Sanchez, qui *eodem n. 17.* dicit, sensum illorum verborum legitimum esse, *subditos in diocesi sua*, id est, *quoscunque sibi subditos, & quomodocumque subduntur*: iuxta quem sensum verba illa *in diocesi sua*, referri debent ad subditos, atque ideo legi debent sine virgula, & interruptione. Vnde ipse Hurtado, qui sententiam Sacrij sequitur, non solum vſus non fuit illo argumento virgulæ interpretatæ, sed potius ea verba sine virgula scripsit dicto §. 49. ibi: est ergo hic sensus: *Episcopus potest absoluer sibi subditos in sua diocesi, id est, in quos ratione diocesis sui habet sacramenti*. Non est ergo ex illa virgula fundamentum ad separandam diocesim à subditis.

Arguunt rursus ex iisdem verbis, quia dum Concilium dicit *in diocesi sua*, non potest loqui de subditis, sed de Episcopo, nam subditi non habent diocesim, sed solus Episcopus. Respondet verum esse, *si, sua*, referri ad Episcopos, non ad subditos, sensumque esse, Episcopos posse subditos in diocesi sua, hoc est ipsorum Episcoporum absoluer. Hinc tamen non fit, non agi de subditis presentibus in diocesi, si dictum fuisset, *licet Episcopi absoluer subditos existentes in diocesi ipsorum Episcoporum*; quamuis explicaretur diocesis Episcopi, & non subditi, sententia tamen in diocesi referretur ad subditos, & non ad Episcopos. Idem autem est sensus verborum illorum, *in diocesi sua*, ita vt *sua*, referatur ad Episcopum, cuius est diocesis; præsentia tamen significata per illud, *in*, referatur ad subditos, quia in ea diocesi esse debent.

Maius dubium esse posset, an ad dispensationem in irregularitatibus, & suspensionibus occultis, quæ in eodem decreto fieri conceduntur ab

Episcopis, requiratur etiam præsentia subditi in-
tra diocesim proprii Episcopi, à quo dispensa-
tur. Id enim aliqui affirmant, Henriquez, Aui-
la, & Manuel apud Sanchez. *dicto cap. 11. num.*
12. & videtur illis favere responsio Cardinalium
suprà relata. Alij tamen id negant Suarez *disp. 41.*
de censuris, sect. 2. num. 10. & *12.* & Sanchez *dicto*
num. 12. Quia verba illa in diocesi sua, non sunt
apposita in priori parte illius decreti, in qua con-
ceditur facultas ad dispensandum, sed solum in
posteriori, ubi datur facultas ad absolvendum.
Hoc tamen dubium non pertinet ad quæstio-
nem præsentem, quæ solum est de facultate ad
absolvendum.

78
An Episcopus possit hanc facultatem alteri committere.
Dubitatur undecimò, an Episcopus possit fa-
cultatem ad absolvendum ab hæresi alicui com-
mittere. Difficultas oritur ex verbis Concilij, in
quo, licet ad absolvendum ab aliis casibus oc-
cultis data sit facultas Episcopo, vel Vicario ad
id ab eo specialiter deputando, de hæresi tamen
subditur: *idem & in hæresi crimine in eodem fo-
ro conscientia eis tantum* (scilicet Episcopis) *non*
eorum Vicariis sit permissum. Adhuc tamen mul-
ti, & graves doctores putant, licet Episcopus
non possit deputare Vicarium ad absolvendum
ab omnibus casibus reservatis occultis, compre-
hensa etiam hæresi, imò nec specialiter ad om-
nes casus hæresis occultæ, posse tamen occur-
rente casu alicuius hæretici occulti, committere
alicui specialiter absolvendi facultatem pro illo
casu: ita, Nauarrus, Corduba, Henriquez, Azor,
Eman. Sa, Vega, Manuel. Roder. quos affert, &
sequitur Sanchez. *dicto cap. 11. num. 23.* Hur-
tado *dicta disp. 84. §. 37.* & alij. Quia de iure
communi potestas ordinaria, qualis est hæc,
cum data sit, non personæ, sed dignitati Epil-
copali, cui perpetuò annexitur, delegari po-
test. Correctio autem iuris communis vitanda
est, & stricte interpretanda. Potest verò expli-
cari limitatio à Concilio posita dicendo, negari
Episcopo facultatem deputandi vicarium gene-
ralem ad omnes casus comprehensa hæresi: vel
etiam specialem ad omnes casus hæresis, non
tamen committendi alicui facultatem pro casu
particulari occurrente, cuius iam ipse Episcopus
notitiam habet: qui certè vel non esset sim-
pliciter vicarius, vel esset vicarius specialissi-
mus, qui non confertur prohibitus, cum Episcopus
per seipsum in ampla diocesi non posset
omnes audire, nec adire, si v. g. longè distet,
nec possit ad Episcopum venire sine scandalo,
ut si sit femina nobilis, nec Episcopum accer-
sere, si v. g. sit monialis in claustra degens; qua-
re non esset sufficienter necessitati provisum, si
Episcopus tunc non posset alium loco sui de-
putare ad absolvendum. Et ideo sententiam hanc
probabilem esse fatetur Castro Palao *ubi supra*
numero 20.

79
Secunda tamen sententia verior negat hanc
deputationem fieri posse, quam tenent Gutie-
rez, & Petrus Ledesma, quos affert Sanchez
ubi supra num. 22. P. Molina, Simancas, Gar-
zia, & Lorca, quos affert, & sequitur Suarez
in præsentia disp. 21. sect. 4. numer. 8. qui idem
docuerat *disp. 30. de Penit. sect. 2. numer. 9.* &
15. Castro Palao *dicto num. 20.* & alij. Et vide-
tur clarè colligi ex verbis Tridentini, quæ per
voces satis universales omnem Vicarij deputa-
tionem negant. Primò quia cum Vicarium solum
specialem pro aliis casibus permisissent,

postea ad casum hæresis omnem Vicarium exclu-
dendo, id videtur necessariò intelligi de omni
Vicario, qui pro aliis casibus permissus erat:
qui autem pro aliis casibus permittebatur, de-
putari poterat vel ad omnes casus venturos, vel
etiam adveniente casu, pro illo in particulari:
utrumque ergo Vicarium ibi concessum negant
verba sequentia in casu hæresis dicendo, *non*
eorum Vicariis. Secundò clariùs ex illa particu-
la, *eis tantum*, nam dictio, *tantum*, est exclu-
siva universalis omnium aliorum. Idèdque in
summulis propositio exclusiva, *Petrus tantum*,
seu solus currit, explicatur, & resoluitur per
has, *Petrus currit, & nullus alius à Petro cur-
rit.* Propositio ergo illa; *Episcopus solum possit*
absolvere resolvi debet per has. *Episcopus solum*
& nullus alius præter ipsum possit. Qui autem
nullum posse dicit, omnes prorsus absque vlla
exceptione excludit. Quod magis ex argumen-
torum solutione constabit.

80
Ad quæ dicimus in primis hanc non esse pro-
priè correctionem iuris communis, & eius restri-
ctionem, sed potius concessionem novam factam
Episcopis contra ius, quo absolutio hæresis re-
servata erat soli Summo Pontifici: quare retor-
queri potest argumentum, quia correctio iuris
antiqui vitanda, & restringenda est. Si ergo iure
antiquo Episcopus, vel alius vllus non poterat ab
hæresi absolvere, non est ab hoc iure antiquo re-
cedendum, nisi quantum necesse fuerit ad verifi-
candum ius novum, atque adeo concessio nova,
quæ non corrigit ius antiquum limitando, sed
potius extendendo Episcoporum potestatem, &
applicanda est in proprio verborum sensu, ut sonat.
Secundò retorqueri potest argumentum, quia si
verba illa, *eis tantum*, & *non eorum vicariis*, intel-
ligi possunt, ut non excludant Vicarios omnes
etiam specialissimos, sed solum generales, vel spe-
ciales, quia hoc sufficit ad ponendam differen-
tiam inter alios casus reservatos, in quibus Vica-
rij speciales deputari possunt, & inter hæresim ad
quam non potest deputari Vicarius etiam specia-
lis, sed solum specialissimus: eodem modo posset
aliquis dicere, posse Episcopum deputare Vica-
rium ad omnes casus hæresis occultos, quia ad-
huc tunc esset differentia inter hæresim, & alios
casus: quia in ordine ad alios potest Episcopus
deputare Vicarium specialem, cum facultate ge-
nerali ad omnes casus reservatos occultos: at in
ordine ad hæresim, non sufficeret ea deputa-
tio, sed requireretur Vicarius specialior deputa-
tus ad hæreses occultas, qui Vicarius esset specia-
lior, quàm ille alius deputatus ad omnes casus.
Vnde dicere posset non prohiberi Vicarium de-
putatum ad omnes hæreses, sed Vicarium, qua-
lis deputari potest ad alios casus: quod tamen
Auctores primæ sententiæ non concedunt. Ergo
faciendum est omnem Vicarium etiam specialis-
simum prohiberi: alioquin, cur minus prohibe-
tur specialissimus, quàm specialior, cuius per-
missio stare posset cum maiori restrictione circa
hæresim, quàm circa alios casus.

81
Ad illud verò, quod dicebatur, Episcopum non
posse per seipsum sine gravi inconuenienti om-
nes subditos audire, & absolvere. Respondetur
idem inconueniens sequi in sententia contraria.
Si enim Episcopus non potest committere suas
vices alteri ad casus omnes hæresis, sed debet
toties, quoties, occurrente casu, eas pro illa vice
committere; debet ergo toties quoties notitiam
habere

habere de casu in particulari, & de impedimento personæ, ne ad ipsum veniat: quod etiam difficile est, cum subditus in Diocesi ampla possit nimum dilatare, & confessorius etiam, cui danda esset facultas: in iis ergo, & aliis similibus casibus, sicut Episcopus possit in sententia contraria facultatem pro illa vice dare alicui, ita æquè facile poterit subditum intra Diocesim existentem absolvere; quia ut supra diximus, absolutio à censura potest absenti conferri, & ablata censura auferatur reservatio huius peccati, à quo poterit postea Confessorius ordinarius absolvere. Potest autem Episcopus id facere imposita pœnitentia salutari subdito, & adhibito remedio necessario, ideo namque eligitur Episcopi industria in hoc casu, ut per seipsum morbo adeo periculoso medicinam adhibeat opportunam. Unde rursus confirmari potest nostra sententia, quia quando eligitur industria personæ ad aliquod munus, non potest id alteri delegare; in prædicto autem decreto eligitur industria Episcopi ad absolvendum ab hæresi, qui ideo designatur ut per seipsum tantum absolvat: non potest ergo id alteri committere.

82
Quid intel-
ligatur per
crimen occul-
tum.

Dubitari solet vltimò, quid intelligatur per crimen occultum pro quo solo data fuit ea facultas. Sed hæc quæstio generalis est ad omnes dispensationes, & absolutiones, quæ dari solent in casibus occultis, de qua videri possunt Sanchez dicto c. 11. num. 19. & sequentibus, & l. 8. de matrim. disp. 34. num. 55. & 56. Azor. 1. tom. lib. 8. cap. 10. quæst. 9. Suarez dicta disp. 30. de pœnitent. sect. 2. & disp. 41. de Censuris, sect. 2. Molina tract. 3. de Instit. disp. 79. num. 8. Auila de censuris part. 2. c. 7. disp. 1. dub. 12. concl. 2. & p. 7. disp. 10. dub. 6. & alij. Videantur etiam responsalia aliqua sacre Congregationis supra dictum decretum Tridentini, quæ occulta, in hoc casu satis stricte accipere videntur.

§. II.

De facultate Inquisitorum ad absolvendum ab hæresi.

83
Non est dubium de potestate Inquisitorum ad absolvendos hæreticos pœniteres iudicialiter pro foro externo, atque adeo simul pro interno: hoc enim faciunt, quando eos præmissa abiuratione reconciliant Ecclesiæ, & imponunt eis pœnitentiam. Sed difficultas est, an extrajudicialiter possint pro solo foro conscientie eos absolvere, quando ad ipsos non pro tribunali, sed secreto, & in privato per se, vel per alios recurrunt pro absolutione obtinenda.

Prima sen-
tentia.

Prima sententia affirmat, quam aliqui tenent loquendo saltem de Inquisitoribus Hispaniæ: alij vniuersaliter loquuntur. Plures pro hac sententia afferuntur apud Sanchez lib. 2. in decal. cap. 12. num. 1. nempe Campegius, Rodericus, Tolerus, Gutierrez, Paramo, Bannes, Henriquez, Grassius, Simancas, & alij, quibus adduntur Navarrus, Vivaldus, & alij apud Castro Palæum 1. tom. dicto tract. 4. disp. 4. §. 2. numer. 2. Item afferuntur Homobonus, Puteanus, Villalobos, Freitas, Bonacina, & alij, quos affert, & sequitur Diana 1. part. tract. de absolut. ab hæresi, resol. 3. & 4. part. tract. 8. de officio, & potest. Inquisit. resol. 35. & eam probabilem fatetur Sanchez ubi supra num. 2.

Secunda sententia negat solidè hanc Inquisitorum potestatem fundari, ita Sanchez ubi supra, num. 3. Suarez in præfati disp. 21. sect. 4. num. 15. Garcia, Farinacius, & Barbosa, quos affert, & sequitur Castro Palæo ubi supra, num. 3. Alij plures afferuntur à Diana locis proximè citatis, nempe Sanctarellus, Zecchius, Novatius, Ricciullus, Ioan. Valerus, Riccius, Alfonso de Leone, & alij. Quia nec ex Bulla aliqua concessio constat, nec etiam ex munere sequitur, nam totum hoc munus pertinet ad forum iudiciale, ad quod nullo modo requiritur, nec deferuit potestas absolvendi pro solo foro conscientie, & interno, quæ absolutio ad forum iudiciale impertinenter se habet.

Afferri solet Bulla quædam Clementis VII. relata à Penna in direct. inquisit. inter Bullas illius Pontificis, & data fuit anno 1530. & incipit. Cum scitur, in qua habentur hæc verba; *Volui etiam, ac Vicarius præfatus extrajudicialiter Lutheranos occultos, & non inquisitos per ordinarios, sine alios indices, aut alios quosunque hæreticos, & c. si ad cor reuersi pœniteres id humiliter petierint, postquam hæresim, qua polluti, & infecti erant, abiurauerint, & medio iuramento promiserint de cetero ab huiusmodi hæresi penitus abstinere, absolventi, illisque pro præmissis pœnitentiam iniungendi salutarem, eoque ad gremium sanctæ Ecclesiæ restituendi, & reducendi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium litterarum, licentiam, & facultatem concedimus.* In quibus verbis conceditur Inquisitoribus, & eorum Vicariis, nempe Commissariis, facultas extrajudicialiter absolvendi hæreticos occultos, quæ non potest esse alia, nisi pro foro conscientie, nam pro foro externo publicos etiam hæreticos poterant Inquisitores ex officio absolvere.

Hæc tamen Bullæ prohibitio multipliciter ab Auctoribus secundæ sententie refellitur. Primo, quia Bulla illa non ad omnes inquisitores, sed ad aliquos solos ex ordine Prædicatorum in Provincia Lombardiæ, & quidem non ad successores, sed quo ad eorum personas dirigitur. Secundo quia absolvere extrajudicialiter, non significat ibi absolutionem pro solo foro conscientie, nec sine aliqua iudicii forma, & præsentia Notarij, sed solum sine solemnitate, & publicitate iudicii, cum secreta abiuratione, & pœnitentia, prout sæpe declaratum esse à Congregatione supremæ inquisitionis Romane testatur Barbosa de potestate Episcopi. 2. part. allegat. 40. numero 27. Tertiò, quia nimum probaret Bulla illa, nempe non solos inquisitores, sed etiam Commissarios posse ab hæresi absolvere, quod tamen nemo de facto concedit, nec expedit, cum Commissarij illi in singulis oppidis sint, & homines sæpe non ita docti, & apti ad talem potestatem. Unde Hurtado, qui eam potestatem inquisitoribus concedit dicta disp. 84. §. 3. fatetur id non posse ex illa Bulla Clementis VII. colligi, quia probaret ultra id quod intenditur.

Ipsæ verò recurrit tanquam ad vnicum fundamentum ab vsum; quia ipse vidit inquisitorum supremum in Hispania semel ea facultate vsum fuisse; Hoc tamen fundamentum debilius est: tum quia potuit inquisitor ille in præmiis amplecti opinionem probabilem tot, & tantorum doctorum, qui eam facultatem in inquisitoribus agnoscunt; tum etiam quia retorqueri potest

potest cum passim inquisitores ipsi rogati de absolutione heretici occulti, nolint eam dare, nisi poenitens coram ipsis, & notario compareat, & extra sacramentaliter heresim suam fateatur: quem vsum agnoscit, & rueri conatur ipse Hurtado §. 7. 4. & sequentibus, & idem testantur Bannes, & alij, quos refert, & eis assentitur Castro Palao *vbi sup. n. 3. in fine.*

87 Ego in hanc secundam sententiam multo magis propendeo, quia in re dubia, & in facultate, cuius solidum fundamentum non inuenitur, magis credo sacre Congregationi Cardinalium, qui expresse responderunt, inquisitores eam facultatem non habere, his verbis: *Episcopus, aut Inquisitor absolvere iam non possunt hominem hereticum in foro conscientie, licet hac facultas à Concilio sit ipsis tradita.* Quæ responsio inter impressas, & manu scriptas eadem reperitur. Quidquid ergo sit de bulla illa Clementis VII. vel de qualibet alia, quæ non inuenitur, in qua hæc facultas inquisitoribus data sit; Congregatio censuit per bullam Cœnæ eas omnes facultates reuocari. Et quidem maior difficultas esse posset de Episcopis, quibus in decreto Concilij Tridentini, non sine diligenti examine, & consideratione ea facultas data fuerit; Si ergo horum etiam facultatem Congregatio censuit Bulla cœnæ reuocatam esse, quædò magis de facultate dubia inquisitorum, cuius concessio solida non apparet, dicendum erit reuocatam omnino esse eadem Bulla cœnæ, si quæ vnquam talis facultas extitit.

88 Hinc facilius responderi potest ad alia dubia, quæ circa hanc Inquisitorum facultatem occurrere solent. Primò dubitatur, an singuli inquisitores seorsim possint hereticum occultum absolvere pro foro conscientie, an verò debeant omnes simul assensum præstare. Sanchez *disso cap. 10. numer. 4.* dicit singulos seorsim posse, cui fauere videntur Gutierrez, Grassius, & Vinaldus ad eo relati. Primò, quia indirecta Bulla Clementis VII. conceditur ea facultas Vicariis etiam, seu Commissariis; Commissarius autem est vnus, & sine tribunali, ergo à fortiori vnus Inquisitor poterit sine tribunali, ne sit deterius conditionis, quàm Commissarius. Ad hoc tamen respondet Hurtado §. 5. inde probari concessionem illius Bullæ non subsistere, quia in Hispania Commissarii eam facultatem non habent, nec sine magno absurdo habere possent. Adde si eam vnquam habuerunt, reuocatam esse per Bullam Cœnæ.

Secundò probat Sanchez, quia hæc est natura fori conscientie, vt facultas in eo concessa secretò, & sine testibus exerceri possit, quod non fieret, si poenitens cogeretur toti tribunali suum crimen deregere, quod durissimum esset. Hoc etiam parum vrget, quia posset aliis Collegis de regi crimen tacita persona, sit ex eorum confensu vnus Inquisitor absolueret, sicut illi qui dicunt capitulum Sede vacante posse absolvere à casibus occultis in Tridentino concessis, dicunt Capitulum posse proponi crimen tacita persona, vt facultatem concedat alicui ad absolvendum.

89 Ipse ergo Hurtado §. 66. & sequentibus putat Inquisitores priuatos non habere eam facultatem, sed Inquisitorem supremum Hispaniæ, penes quem residet rota iurisdictionis, posse per se solum absolvere, vel committere alicui ex Inquisi-

toribus priuatis, imò etiam alteri Sacerdoti. Adhuc, quemlibet Inquisitorem, quando nomine Tribunalis Prouinciæ visitas, posse absolvere, quia tunc ipse ibi representat totum tribunal, & exercere potest, quod simul cum collegis facere posset. Atque ita consequenter ad eam sententiam dicendum videtur, iuxta quam in Inquisitore non requiritur sacerdotium ad eam absolutionem à censura, quia non est actus ordinis, sed iurisdictionis. Quod etiam locum habet in nostra sententia, possunt enim Inquisitores non Sacerdotes absolvere ab hac censura pro foro iudiciali: non tamen possunt singuli seorsim, nisi quando nomine tribunalis operantur. Vnde quando res secretò agenda esset, nec posset hereticus occultus omnibus se præsentare, notat Suarez *in presenti dicta sect. 4. num. 18.* expedire, vt alij committant suam iurisdictionem, vni Inquisitori, à quo absolueretur, vt poenitentes facilius, & cum minori rubore, & onere accedant. Quod tamen ita debet intelligi, vt persona iam fuerit omnibus manifesta: non enim possunt iudicialiter decernere de persona in genere, præsertim cum abiuratio, & absolutio debeant coram Notario in actibus manere.

90 Secundò dubitatur an retenta illa prima sententia, possint inquisitores absolutionem pro foro conscientie alteri committere. Negant aliqui apud Sanchez *vbi supra num. 5.* Ipse tamen affirmat quia licet ea facultas non videatur illis concessa, vt constituentibus tribunal, sed vt confessorijs priuatis, cum sit pro foro conscientie, & priuatus confessorius non possit facultatem suam alteri committere: adhuc quia hæc facultas non committitur personæ Inquisitoris, sed officio cui est perpetuò annexa, non videtur ei commissum ministerium nudum, sed facultas delegabilis. In nostra tamen sententia non est difficultas, cum nec inquisitores habeant talem facultatem pro foro conscientie, nec si eam haberent resideret in singulis, sed in tribunali. Tribunal autem potest, & de facto delegat confessorio eam facultatem iudicalem, quam habet, vt virtutellius absoluat, vt cum Menochio, & aliis docet idem Sanchez *num. 6.* & probat ex Clement. 1. de hereticis, vbi expresse dicitur inquisitores posse vices suas delegare; & ratio est, quia sunt delegati à Principe ad vniuersitatem causarum, quare possunt vnam, vel alteram causam delegare.

91 Dubitatur tertio, An heretico occulto petenti absolutionem pro foro conscientie possint Inquisitores licite eam negare, nisi velit iudicialiter coram Notario suam heresim fateri. Ad hoc facile responderi posset ex supradictis, posse id licite fieri, quia possent ad minus inquisitores amplecti nostram sententiam, negantem Inquisitoribus facultatem absolvendi pro foro conscientie, nec tenentur audire sacramentaliter poenitentes, quos probabiliter putant non posse à se absolui. Retenta vè sententia contraria & quòd possint etiam in foro conscientie absolvere, an aliquando ad id teneantur, saltem ex charitate, & an communiter possint renuere, nisi iudicialiter compareat poenitens, & quibus de causis vsum ille iustificetur videri potest Hurtado latè id tractans *disso. 84. sect. 5. per totam.*

92 Dubitatur quarto, An si hereticus fidè poenitentiam ostendat, & absoluitur ab inquisitoribus, absolutio sit valida. Procedit autem hoc dubium

dubium etiam de absolutione iudicialiter data pro foro externo, & licet inquisitores non possint aliter nisi iudicialiter absolueret. Eman. Sa verbo *hæresis*, num. 2. dicit absolutionem valere. Id tamen merito alij negant, Hentiquez, & Sayrus, quos affert, & sequitur Sanchez dicto capit. 12. numer. 8. Castro Palao dicta disput. 4. punct. 3. §. 2. numer. 5. Suarez disput. 7. de Censuris sect. 6. (non 7. vt falsò apud Sanchez, & Castum Palao) num. 12. & in presenti disput. 21. sect. 4. numer. 19. Tum quia absolutio à censura per fraudem extorta nulla est, vt cum alijs obseruat Suarez dicta disput. 7. de Censuris loco citato qualis esset in hoc casu, dum hæreticus se Catholicum fingit, tum etiam quia Inquisitores in absolutione iudiciali addunt verba illa: *si ita est, quod ex corde conuertitur, non tacendo de se, vel de alio rem aliquam, contra nostram sanctam fidem Catholicam, eum absoluiimus & non aliter.* Deficiente ergo conditione, deficit absolutionis valor. Notat autem idem Suarez in presenti dicto numer. 19. Hurtado dicta disput. 84. §. 67. & Castro Palao vbi supra n. 5. si postea redeat ad bonam mentem hæreticus, absolendum quidem esse denuo ab inquisitoribus, vel ex eorum commissiue, non tamen esse necessariam præsentiam Notarij, & alias solemnitates, quæ iam præcesserunt, si fictio illa fuit merè interna, & post primam absolutionem fictam hæresis non prodiit in actum externum. Quod probant exemplo matrimonij, in quo non est necessaria præsentia noua Parochi, quando præstatur consensus, qui coram Parocho, & testibus fictus fuerat. Quæ doctrina æquè probabilis saltem erit in hoc casu, ac est sententia illa in casu matrimonij, de cuius veritate non oportet nunc disputare.

93

Addit Sanchez num. 9. si hæreticus aliquas hæreses confessus fuit in tribunali, & aliquas tacuit, absolutum manere à censura incurfa propter illas, quas dixit, non verò ab incurfa propter illas, quas tacuit. In quo tamen vel obscure, vel non satis consequenter loqui videtur. Nam vel tacuit bona fide, vel mala, aut scierit: si bona fide, ille Auctor sibi esset contrarius, qui statim docet quando bona fide, & immemor illas tacuit, manere omnino absolutum à censura. Debet ergo loqui solum de tacente aliquas hæreses scierit, & mala fide. De hoc autem non video quomodo possit manere absolutus à censura incurfa propter hæreses, quas scissus est: cum ipsemet Sanchez paulò inferius referat formam, & verba, quibus Inquisitores absolunt, nimirum. *Si ex corde conuertitur nihil tacendo, vel de aliquo alio, quod sit contra nostram sanctam fidem.* Si ergo scierit tacuit alias hæreses, non subsistit absolutio, quoad aliquam partem, quia tota fuit sub conditione. Quia tamen hæc confessio non est sacramentalis, atque ideo non exigitur ita exacta circa numerum, & alias circumstantias, aduertunt Hurtado vbi supra §. 68. & Castro Palao dicto §. 2. numer. 6. hanc integritatem confessionis intelligi moralem in ordine ad variandum iudicium. Qualis autem defectus reddat eam insufficientem, videri possunt iidem loci citatis.

94

Hinc vltimò dubitari potest, quid dicendum sit de hæretico negatiuo, qui nunquam delictum voluit fateri, & cum testibus conuictus sit, traditur Curie seculari vltimo supplicio afficiendus, an possit hic à Confessario, qui eum comitatur, absolui. Ratio dubitandi est, quia licet Inquisito-

res assignent illi Confessarium, vt cum ad bene moriendum disponat, non videntur committere Confessario facultatem absoluedi ab hæresi, cum ob defectum confessionis iudicialis ipsi Inquisitores reum illum non reconcilient, nec absoluant iudicialiter, sed potius præsumunt eum pertinacem, & adhuc hæreticum, & ideo Curie seculari eum tradunt. Cum ergo Inquisitores non possint absolueret extraiudicialiter, non possunt dare Confessario facultatem absoluedi pro solo foro conscientie, quam ipsi non habent, atque adeo Confessarius etiam ab Inquisitoribus assignatus non poterit eum absolueret.

Pro parte affirmatiua Diana 1. parte tract. de absolut. ab hæresi, resolut. 8. affert Laurentium Portel. in additionibus ad dubia regularia, verbo Reus num. 2. docentem posse absolui ipse autem Diana nihil definit, sicut nec parte 5. tract. 3. de casibus occurrentibus tempore mortis, resolut. 8. vbi pro eadem sententia affert Hurtadum disput. 86. de fide, sect. 2. §. 29. & 30. Sed reuera Hurtado non tenet sententiam illam Laurentij Portel, sed loquitur in casu longe diuerso: nempe quando Confessarius inuenit reum innocentem, vel quia id aliunde euidenter scit, vel certe ex confessione ipsius rei, cui in foro sacramentali debet magis credere, quàm alijs testibus contra eum testificantibus, quare audita eius confessione debet eum absolueret, in quo casu nulla est difficultas, cum pœnitens sit bene dispositus, & indigeat absolutione ab alijs peccatis, quam sacerdos tunc non confert auctoritate ab inquisitoribus accepta, vt expressè fateretur idem Hurtado ibi, qui bene etiam aduertit, si forte non adesset alius Confessarius præter inquisitorem, hunc etiam in foro sacramentali petente Reo, vt ipsum audiret, & absolueret, debere illum absolueret etiam negantem se fuisse hæreticum: licet in foro externo non deberet ei credere, sed testibus, & eum tanquam negatiuum punire. De hoc ergo casu non est difficultas, sed quando Confessarius in ipsa confessione nouit pœnitentem fuisse verè hæreticum, & nolle id inquisitoribus fateri. In quo casu Portel dixit posse adhuc à Confessario absolui, nec esse obligandum ad confessionem iudicalem: quia Rei aliorum delictorum, etiam si sint conuicti, & iam in patibulo mortuari, non obligantur à Confessario, vt ibi delictum iudici fateantur, nec est differentia quoad hoc hæretici ab alijs, imò grauiorem infamiam ex hac confessione hæreticus incurreret, quàm ex confessione aliorum delictorum.

Contrariam tamen sententiam docuit 1. tom. de Inquisit. disput. 40. sect. 1. num. 19. vbi licet eam obligationem in alijs delictis regulariter negatiuum contra alios eam ponentes, excepti tamen hæreticum negatiuum, qui ad vltimum supplicium ducitur. Quod etiam docuit Sanchez lib. 3. in decal. cap. 7. num. 11. & videtur supponere Suarez disput. 23. de fide, sect. 2. num. 5. dicens: hæreticos negatiuos, non posse absolui, nec reconciliani Ecclesie, cum sine confessione non sit absolutio. Et in hoc, inquit, sunt peioris conditionis, quam relapsi pœnitentes: nam his danda sunt sacramenta, illis autem dari non possunt, quia se indissolubiles ostendunt. Vnde colligitur à posteriori ratio huius sententiae: quia Ecclesia relapsos, etiam si pœnitentiam ostendant, tradit Curie seculari quia præsumit pœnitentiam eorum fictam: quia tamen hæc præsumptio non est omnino certa, permittit

permittit eis sacramenta dari ante mortem : negantibus autem hæresim non permittit vllō modo dari sacramenta , ergo ideo quia præsumptio impenitentia habet certum fundamētum, nempe indispositionem præsentem, quæ ex negatione criminis apertè constat. Certum ergo ab Ecclesia æstimatur non posse esse ad sacramenta dispositū eum, qui hæresim suam non confitetur.

Ratio autem à priori duplex esse potest. Prima quam affert Sanchez *dicto num. 11.* ratione scandalī, quia deberet hæresim faceri, & absolutionem petere ad tollendum scandalum : dum enim aliunde conuictus eam negat, censetur in ea perseverare, & eam corde retinere. Nam licet quando de crimine aliunde non convincebatur, possent alij credere eum id negare ad euadendam infamiam, & penam : quando tamen neutrius, effugiendæ spes vlla apparet, sed declaratus est iam hæreticus, & infamis, & statim est comburendus, ita vt negatio criminis ad nihil deferuiat, nisi ad illud aggrauandum, quatenus impenitens etiam iudicatur, deberet omnino scandalum illud publica confessione deleare, atque ita Ecclesiæ satisfacere. Nam sicut præceptum confessionis fidei obligat nos abstinere ab actibus positivis, qui contraria doctrinæ professionem significare possent, ita etiam & ab actibus negatiuis, qui possunt idem significare : cum ergo silentium illud in iis circumstantiis, & omisso confessionis ita vehementer significent pertinaciam in hæresi, vt ea de causa merito reus ultimo supplicio afficiatur, fides ipsa videtur obligare ad non vtendum silentio adeo pernicioso, quod vehementer indicat animum in hæresi obstinatum.

Secunda ratio desumi potest ex iis, quæ cum communi sententia dixi *disp. 18. de Penit. sect. 2. numero 24. & sequentibus*, non posse in articulo mortis absolui moribundum à peccatis reuerſatis ab alio sacerdote non habente facultatem ad referuatam, si adit vel adiri possit Prælati, vel alius habens eam auctoritatem ; quia facultas confitendi cuilibet in articulo mortis intelligitur in defectum proprii sacerdotis habentis auctoritatem ordinariam, vel delegatam. Cum ergo in casu nostro adsint inquisitores, qui possunt iure suo hæreticum absolvere à censura, & qui absolutionem ei offerunt, non potest alius sacerdos prætextu mortis instantis eum absolvere. Vnde colligi potest tertia ratio, quia in omni sententia certum est, eum qui in articulo mortis absoluitur ab excommunicatione Papæ referuatam per sacerdotem non habentem aliunde auctoritatem ad eum casum, absolui quidem cum obligatione recurrendi quam primum possit ad Pontificem, vel ad habentem ab eo auctoritatem, alioquin reincident in eandem censuram, vt constat ex cap. *Eos qui*, de sentent. excomm. in 6. Cum ergo in casu nostro adsint inquisitores habentes auctoritatem ad absolutionem hæresis, & parati ad eam conferendam, frustra absolueretur pœnitens ab alio sacerdote, cum deberet saltem reincidente statim in eandem censuram, nisi hec sisteret inquisitoribus auctoritatem Pontificis habentibus, vt suo debito satisfaceret, nec sine illo onere, & proposito comparendi potuit ab alio sacerdote priuato absolui.

Dices non teneri pœnitentem adire superiorem pro absolutione à referuatis, nisi in foro facti. *Card. de Lugo de virtute Fidei diuine.*

cramentali : hoc autem modo non potest reus in casu nostro inquisitores adire, tum quia ipsi in foro solo conscientia non possunt absolvere, vt supra diximus, tum quia nec ipsi volent eum aliter audire, vel reconciliare, quam in foro iudiciali, in quo foro non obligatur pœnitens adire superiorem, quam primum potuerit : nec ex dicto *c. eos qui*, ad hunc comparandi modum obligatur. Sed contra hoc est, quod obligatio comparandi postea coram superiore imposita in illo textu, non arctat superiorem, vt intra sacramentum eum audiat. Nam excommunicatus ab homine v. g. per sententiam specialem, non habet ius, vt superior intra sacramentum eum absoluat, sed potest iudex, cui reseruata est illa censura dicere, se nolle pro solo foro conscientia absolvere, sed pro foro etiam externo, & pœnitens habet obligationem petendi ab eo absolutionem eo modo, quo ille vult absolvere, saltem si sine graui incommodo potest, in nostro autem casu nullum graue incommodum sentit hæreticus iam damnatus, & diffamatus, & statim comburendus ex eo quod cogatur recurrere pro absolutione, ad inquisitores in foro iudiciali, cum nihil damni ex hoc patiatur, imò lucratur non solum absolutionem, sed ablationem scandalī, quod aliunde ex seipso tollere tenebatur, vt diximus ; dum ergo recusat se inquisitoribus manifestare, non est dispositus vt ab alio sacerdote possit absolui.

§. III.

De facultate per Bullam Cruciatæ, vel inuoluntariam ad absolueudum ab hæresi.

Controuersia hæc iam magna ex parte cessauit : nam in Bulla Cruciatæ semper, & in Iubilæis ferè semper exprimitur exceptio hæresis. Dubium ergo solum est de Bulla Cruciatæ antiqua, in qua non excipiebatur expressè, & de Iubilæo, vel alia simili concessione, in qua ea exceptio non ponatur.

Prima sententia docet, concessa facultate absolueudi ab omnibus casibus etiam contentis in Bulla cænæ, intelligi inclusam hæresim, nisi excipiat ; ita Sorus, & Corduba apud Sanchez *dicto lib. 2. in Decal. c. 12. num. 10.* Reginaldus, Lorca, Farinacius, & alij apud Suarez in *presenti disp. 21. sect. 4. numer. 21.* qui id probabile dixerat *disp. 7. de Censuris sect. 5. num. 12.* Idem tenent Penna, Frechilla, & alij apud Castro Palaum *dicto tom. 1. tract. 4. disp. 4. puncto 3. §. 4. n. 1.* Fagund. etiam, Molles. Alphonsus de Leone, Peirinus, & alij apud Dianam 1. part. tract. de absolut. ab hæresi resoluit. 1. fundamentum est, quia vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus ; qui autem omnes casus concedit, nullum excipit, quod si aliquem voluisset excipere, illum nominasset.

Communis tamen sententia negat etiam virtutem Bullæ Cruciatæ antiquioris absolui potuisse ab hæresi ; idemque dicit de facultate Iubilæi, aut alterius privilegij concedentis absolutionem à casibus Bullæ cænæ, nisi hæresim etiam exprimat. Hanc tenent Manuel, Couartu. Simancas, Roias, Gutierrez, Henriquez, Azor, Auila, Zauillos, & alij quos affert, & sequitur Sanchez vbi supra dicens hoc esse certissimum. Idem docent Nauarrus, Vivaldus, Vasquez, Miranda,

randa, & Garzia, quos affert, & sequitur Suarez in presenti disp. 21. sect. 4. num. 21. recedens ab eo, quod dixerat in tom. de censuris; Idem tenent Vgolinus, & Aragonius, quos refert, & sequitur Castro Palao dicto §. 4. num. 2. Accedunt Syluius, Floronus, Ragucius, Novarius, Victorellus, Portel, Homobonus, Torreblanca, Ricciullus, quos affert, & sequitur Diana dicta resolut. 1. Ratio est quia in concessione generali non veniunt intelligenda ea, quæ Princeps non concessurus esset, si specialiter proponerentur: talis autem est absolutio hæresis: quæ Pontificis mens constat in primis ex stilo Curie Romanæ quam testantur Azor, & alij apud Castro Palaum, vbi supra, constat etiam ex declaratione ipsorum Pontificum, qui ira mentem suam, & successorum declarauerunt. Nam Pium. V. ita declarasse refert Roias de privileg. inquisit. n. 416. & morum proprium Gregorij XIII. id expresse declarantis refert ad verbum Manuel Roder. in addit. ad Bullam Cruciatæ §. 9. num. 66.

102

Totum hoc penderet ex intentione concedentis, quæ est coniecturis arbitrio prudentis indaganda est; Qualis fuerit hæc intentio olim in iis concessionibus generalibus, non est omnino certum, & vtraque sententia fuit tunc fortasse probabilis; & parum refert nunc id scire, sed solum qualis nunc sit. Hoc itaque tempore facilius noscitur Pontificis mens: Nam in Bullis Cruciatæ ad tollendum omne dubium expresse excipitur hæresis absolutio, quod etiam communiter fit in Iubilæis. Si quando verò in Iubilæo aliquo ex causa grauissima concessio non excipitur, apponuntur clausulæ derogatoriæ adeo speciales, & efficaces, vt aperte constet Pontificem voluisse pro ea vice absolutionem ab hæresi concedere, quarum clausularum exemplar inuenies apud Hurtadum dicta disp. 84. §. 111. qui §. 110. affert Filliucium testantem ita fuisse responsum in sacra Pœnitentiaria anno 1617. occasione Iubilæi concessi à Paulo V. Et quidem dubium non est, quod non obstante reservatione facta, & facienda in Bulla cœne possit Pontifex facultatem eam concedere. Hæc autem voluntas in illis circumstantiis prudentissimè ex talibus verbis colligitur.

103

Quid faciendum, quando in Iubilæo generaliter conceditur casus Bullæ Cœne, non addita exceptione hæresi.

Magis posset dubitari, quando in Iubilæo generaliter concederetur casus Bullæ cœne, non addita hæresis exceptione, nec etiam appositis clausulis derogatoriis specialibus: vel si fortè in Bulla Cruciatæ omitteretur exceptio hæresis. Et quidem in iis, & similibus casibus ad coniecturas etiam veniendum erit, quæ circa Bullam Cruciatæ esse possunt, si præcessisset instans petitio alicuius apud Pontificem, vt exceptio illa auferretur, vel si sciret ex mandato, aut scientia Pontificis ablatam esse: præsumptio esse posset, quod vellet re etiam ipsa limitationem illam auferre. Si nihil verò tale præcessisset, præsumptio esset, quod per errorem scriptoris, vel secretarij, aut typographi omissa fuisset illa clausula. Quod idem cum proportionem dicendum esset in Iubilæo in quo tamen maior præsumptio esse posset de facultate concessa: quia cum ea concedatur pro hac solum vice, & cum formulæ illæ magno studio semper considerentur, & transferri soleant ex aliis Iubilæis præcedentibus: exceptio illa iam nunc denuo ablata contra stylum tot annorum magnum indicium esset voluntatis contrariæ pro

hac vice. Nec obstat, quod in concessione generali non debeat casus hic adeo specialis intelligi: nam id verum est, quando non sunt contrarie confecturæ, qualis non levis esset mutatio stili adeo pertinaciter retenti per tot annos, & hoc postquam illa clausula addita fuerat ad impedendam absolutionem dari solitam. Nam licet tempore Gregorij XIII. etiam non exceptio nominatim hæresi, non censeretur inclusa in illa generalitate. Non tamen silentium illud non esset adeo efficax ad id persuadendum, licet tunc, eo quod postea successores Pontifices noluerint silentio solo significare exceptionem illam, sed verbis expressis, qui vñ reddidit minus efficax silentium ad id significandum, & indicaret recessum positum ab illa exceptionis voluntate: quamvis nec hoc esset certum signum, sed res tota ex variis coniecturis ponderanda, & indicanda esset. Non credo tamen pro nunc fore periculum morale, quod ea exceptio expressa omittatur à secretario, nisi ex voluntate Pontificis concedere volentis pro aliqua vice speciali eam facultatem.

In aliis verò concessionibus magis particularibus quæ fierent alicui personæ, vel alicui religioni, vt possint absolui, vel absolueri à casibus Bullæ cœne, locum habet regula illa secundæ sententiæ, vt si non explicetur hæresis censetur excepta, nisi concurrerent aliunde tales circumstantiæ, vt præsumptio illa vinceretur. Et quidem non solet ea facultas iam concedi, nisi cum variis limitationibus, & requisitis: quare non facile præsumetur absque vlla limitatione, & instructione sub illa generalitate concessa. Quod à fortiori procedit, quando non nominatur Bulla cœne in ipsa concessione, sed solum conceditur facultas ad casus Papæ referuatos: sub hac enim generalitate non contineri casus Bullæ cœne dicunt doctores, quos afferunt, & sequuntur Sanchez vbi supra num. 13. & Castro Palao vbi supra num. 2.

Dubitari solet, an excepta hæresi censentur excepti alij casus, qui reddunt aliquem de hæresi suspectum, v.g. fautores, receptatores, defensores hæreticorum, legentes, imprimentes, & tenentes eorum libros. Affirmant plures, quos affert Sanchez vbi supra num. 11. & alios affert Diana dicto tractatu de absolut. ab hæresi resolut. 7. Communis tamen sententia docet excepta hæresi, non intelligi excepta alia peccata, quæ formalem hæresim non continent, licet reddant suspectum de hæresi, & ad Inquisitores pertineant ita Sanchez vbi supra num. 12. vbi loquitur etiam de schismaticis, de quibus num. præcedenti loquor fuisse. Eandem sententiam tenent Henriquez, Suarez, Duardus, Farinacius, Acosta, Filliucius, Alterius, & alij, quos affert, & sequitur Diana dicta resolut. 7. Aduerte tamen, in aliquibus ex iis casibus seruanda esse ante absolutionem aliqua, quæ ab Inquisitoribus, vel etiam ab ipso Pontifice præscribuntur, vt de scemina sollicitata, quæ non denunciantur, notat cum aliis Diana ibi, & de habentibus libros hæreticorum, vel ab Inquisitoribus prohibitos notat Sanchez ibi num. 11. Denique aduerte ex Filliucio 1. tom. tract. 8. num. 263. solere in iis Iubilæis concessa absolutione ab hæresi, excipi hæreticos denuntiarios, qui nec tunc possunt absolui.

§. IV.

§. IV.

De facultate absoluenti ab hæresi, in articulo mortis, & in casu necessitatis.

106

DVo restant casus, in quibus absolutio dari potest ab alio, quam ab eo, cui erat reservata. Primus est articulus mortis, de quo latè agunt Doctores hoc loco, & latissimè Hurtado dicta disp. 84. sect. 8. sunt tamen difficultates communes omnibus habentibus in articulo mortis casus reservatos, vel defectum proprii Confessarii: de quibus ego dixi quantum satis erat disp. 18. de pœnit. sect. 2. & disp. 20. sect. 10. num. 218. & sequentibus. Quibus solum duo dubia breviter addenda occurrunt, quæ magis propriè pertinere possunt ad absolutionem ab hæresi.

An hæreticus in articulo mortis possit à Sacerdote hæretico absolui ab hæresi, non ad sit alius Sacerdos.

Primum dubium esse potest, an hæreticus, qui in articulo mortis non habet Sacerdotem alium, cui confiteatur, nisi hæreticum, possit & debeat ei suam hæresim confiteri, ut ab eo absolvatur: suppono enim ex doctrina locis citatis tradita, quemlibet Sacerdotem etiam degradatum, & hæreticum habere pro eo articulo iurisdictionem, & facultatem absoluenti à quibuslibet peccatis, & censuris absolutione non solum indirecta, sed etiam directa, cum certis tamen conditionibus, & oneribus pœnitenti iniungendis in certis casibus. Dubium hoc proponit Hurtado dicta disp. 84. §. 141. & sequent. & dicit, Si hæresis confitenda est eadem quam tenet Confessarius, non esse obligationem eam illi confitendi, sed alia peccata diversa; illam enim frustra confiteretur pœnitens Confessario, qui cum putet errorem saltem culpabili eam non esse peccatum, non habebit intentionem ab eo peccato absoluenti, cum non putet pœnitentem eo peccato ligatum esse. Imò quamvis promittat, & iuret Sacerdos, se habiturum intentionem etiam circa illud peccatum, non esse ei credendum. Unde postea inferet, etiamsi hæresis sit diversa ab ea, qua Confessarius errat, non esse confitendam formaliter ut hæresis est; sed tantum materialiter: hoc est, non esse aperientiam, quatenus est pertinacia contra Ecclesiam, quia Confessarius Ecclesiam, & pertinaciam contra illam contemnit, sed solum debere pœnitentem se accusare, quod pertinaciter erraverit in tali materia, non explicando, quod pertinacia sit contra Ecclesiæ auctoritatem: illa enim omnes, & solæ circumstantiæ sunt confitendæ, quæ sine graui incommodo explicari possunt. Potest autem illi Confessario sine incommodo explicari error pertinax, non verò pertinacia contra Ecclesiam: ergo illa circumstantia, & non hæc explicanda erit.

107

Hæc tota doctrina difficilis est, & subtilitate magis, quam soliditate commendabilis. Nam incipiendo ab hoc ultimo, cur saltem non possit se pœnitens accusare, quod contra veram Ecclesiam pertinaciter erraverit in tali materia, non explicando quæ, & qualis sit vera Ecclesia? Neque enim pœnitens debet in confessione explicare, quæ sit vera Ecclesia, sed explicando se contra Ecclesiæ veræ auctoritatem pertinacem fuisse, explicat totam speciem, & essentiam sui peccati: & hic modus loquendi non ostenderet Confessarium hæreticum, quem supponimus non errare

Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

in illa materia, sed in aliis, imò illam etiam hæresim indicare, quamvis erret in agnoscenda vera, & Catholica Ecclesia.

Deinde in vniuersum, & comprehendendo etiam primum casum, quo pœnitens actuat se de hæresi, qua Confessarius etiam laborat, probò non excusari ab eius confessione ex eo, quòd Confessarius non æstimer illud peccatum. Suppono autem Sacerdotem illum, licet hæreticus sit, velle tamen ritè, & validè formam absolutionis proferre, cum intentione debita iuxta institutionem huius Sacramenti factam à Christo: nam si hanc intentionem non habet, perinde est, ac si non daretur copia Sacerdotis, quia idem est Sacerdotem nolle, ac non posse Sacramentum pœnitentiæ ministrare.

108

Hoc ergo supposito, dico errorem Confessarii eadem, vel diuersa hæresi laborantis, non excusare ab illius hæresis confessione: quia quòd Confessarius errore priuato aliquid, quòd à pœnitente dicitur pro peccato, & reuera peccatum est, putet non esse peccatum, non facit, quòd postea ab illo etiam peccato directè cum aliis non absoluat. Ideo ex communi Doctorum sensu dixi disp. 21. de pœnit. sect. 4. num. 71. non requiri ad valorem absolutionis, quòd Confessarius de omnibus, quæ audit à pœnitente, iudicet, an sint peccata grauiora, vel leuiora; imò neque an sint, vel non sint peccata: sed sufficere, quòd audiat, & intelligat, ac postea absoluat cum debita intentione. Er paulò antea in disput. 16. sect. 15. num. 604. & sequentibus cum communi sententia probaui, Confessarium errantem ex ignorantia circa maiorem partem peccatorum, & eorum grauitatem, adhuc ab iis omnibus directè absolvere, & ideo pœnitentem carentem alio confessorio docto, debere illi omnia sua peccata integre confiteri: sufficit enim, quòd Confessarius audiat, & intelligat has voces, *occidi hominem*, & earum sensum, licet ob ignorantiam nesciat, an illud sit peccatum mortale, vel etiam peccatum: adhuc enim poterit ab illo etiam directè absolvere, nec postea est obligatio repetendi confessionem illius peccati. Hinc est, quòd si ego sciam meum Confessarium obstinatè tenere, quòd aliquid non sit peccatum, quam opinionem ego improbabilem puto, satisfacio præcepto confessionis confitendo ei peccatum illud, quiddid ipse per errorem putet non esse peccatum, dum tamen error ille non proueniat ex me, qui grauitatem, & circumstantias peccati non benè explicuerim. Sicut ergo non excusor ego in illo casu à confitendo meo peccato Confessario, à quo scio non æstimandum peccatum: sic in casu nostro non excusabitur pœnitens a confitendo sua hæresi Sacerdoti hæretico, à quo scit non æstimandum peccatum.

109

Ratio autem à priori, qua simul soluitur argumentum contrarium, est, quia error priuatus Confessarii circa grauitatem peccati, quòd audit, aut circa malitiam eius non nocet valori absolutionis ritè postea prolata: nam hæc non regulatur in suo valore à iudicio, quòd Confessarius fecit de malitia, aut grauitate peccatorum, quæ audiuit, & intellexit: nec dicit Confessarius explicite, vel implicite, *ego te absoluo à peccatis, quæ iudicauit esse peccata*. Absit talis intentio, aut sensus eorum verborum: sed sensus est, *ego te absoluo à peccatis, quæ mihi confessus es*: loquendo de absolutione directà; nam absolutio indirecta non tam fit ex vi verborum directà; quam quasi per

KKK 2 conco

concomitantiam ex eo, quod gratia sanctifi-
cans non potest mandare ab vno peccato, quin aufe-
rat simul omnia mortalia, quæ secum non com-
patitur. Quamvis ergo Sacerdos hæreticus erro-
re priuato putet penitentem, non esse ligatum
peccato illo hæresis; quod confitetur; absolutio
tamen non dirigitur ab illo errore priuato, sed
habet intentionem soluendi omnia vincula, quæ-
cunque sint ex processu, & confessione sibi
facta dependentia: hic enim est sensus illorum
verborum, quæ dum Sacerdos proferre vult iux-
ta sensum à Christo institutum, vult certe pro-
ferre cum tota efficacia, & vniuersalitate, quam
ex institutione Christi habere possunt. Sicut etiã
Caluinista baptizans, licet errore priuato putet
verba illa formæ esse solum concionatoria, &
non operatoria: quia tamen intentione magis
vniuersali, & efficaci intendit baptizare iuxta
Christi institutionem, habet intentionem pro-
ferendi illa verba iuxta eandem institutionem,
& per consequens verba operatoria, quod idem
in aliis mille exemplis apparet. Si ergo Sacerdos
hæreticus non obstante illo errore potest absol-
uere, & de facto absoluit directè ab illo etiam
peccato hæresis, non potest excusari penitens,
ab eo confitendo, quamvis Sacerdos errore pri-
uato iudicet illud non esse peccatum.

110 Secundum dubium potest esse, an deficiente
Sacerdote, alius, qui Sacerdos non sit, possit hæ-
reticum moribundum, & absolutiōnem peten-
tem absolueret, non quidem à peccato, nec sacra-
mentaliter, sed saltem ab excommunicatione Pa-
pæ reservata. Prima sententia affirmat, quam te-
nent multi quos affert & sequitur Henriquez
lib. 6. de Penitent. cap. 9. num. 3. & quos refert
Suarez disp. 7. de Censuris sect. 6. num. 4. Item
Antonius, Margarita Confess. & Bartholomæus
à Ledesma, quos refert Sanchez lib. 2. in Decalog.
cap. 13. num. 13. eandem probabilem dicunt
Auila, Ioann. Valerius, Ioann. Sancius, & Marti-
nus Ledesma, quos affert Diana parte 3. tract. 4.
de sacram. resolut. 133. quibus addit parte 5. tra-
ctatu 3. de casibus occurrentibus tempore mortis,
resolut. 77. Abbatem, Syluestrum, Armillam, Phi-
lippum de la Cruz, & Philibertum Machinum.
Fundamentum est, quia Ecclesia potuit pro eo
casu hanc facultatem iis omnibus concedere,
cum ad absoluendum à censuris, non sit necessa-
rium sacerdotium: cum ergo necessitas urgeat,
& aliunde omnibus, quibus potuit, nempe om-
nibus Sacerdotibus dederit pro eo casu faculta-
tem absoluendi ab omnibus peccatis, præsumi
debet omnibus etiam aliis, quibus potuit, dedisse
facultatem absoluendi ab omnibus censuris. Vnde
multi ex iis Auctoribus addunt, deficiente
Clerico, posse etiam quemlibet laicum fidelem,
eam absolutiōnem conferre.

111 Secunda sententia communis, & verior id ne-
gat, ita Sanchez & Suarez locis citatis, Molina,
Filliucius, & Bonacina, quos affert, & sequitur
Castro Palao dicta disp. 4. punct. 3. §. 5. num. 14.
Layman, Villalobos, Sorus, Conarruu. & Garzia,
quos affert, & sequitur Diana dicta parte 3. ubi
supra dicta resolut. 133. Ratio est, quia hæc facul-
tas nullibi inuenitur concessa, nec etiam ex vsu
Ecclesiæ colligi potest, imò enim vsus est in con-
trarium: & Tridentinum sess. 14. cap. 7. de sa-
cramento Penitentiae solum dixit: ne occasione
reservationis aliquis pereat, in eadem Ecclesia
Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reserva-

tio in articulo mortis: atque ideo omnes Sacerdo-
tes quoslibet penitentes à quibuscumque peccatis, &
Sacerdotibus sit mentio; deinde id fieri dicitur, ne
aliquis pereat. Quæ ratio in casu nostro non pro-
cedit, cum sine absolutione à censura possit quis
absolui, si habuerit contritionem, sine illa autem
refert, quod sepeliri possit in loco sacro, vel quod
Missæ possit pro eo offerri: præsertim cum possit
etiam ad hos effectus absolui ab habente legiti-
mam potestatem. & aliquando etiam expedit
mortuum in his puniri, ut timeantur censuræ,
quæ ad hunc ipsum effectum ordinate sunt, ut
fideles à grauioribus sceleribus terrentur.

Addi potest, si ratio primæ sententiæ efficax
esset, nimium probaret, si enim Ecclesia præsumi-
tur in eo articulo dedisse potestatem absoluendi
à censura omnibus, quibus dare poterat, sicut
potestatem absoluendi à peccatis dedit omnibus
quibus poterat, etiã degradatis, & hæreticis: pos-
se aliquem inferre deficiente laico aliquo viro,
posse etiam feminam fidelem absolueret à censa-
ra in eo articulo: quia de potestate absoluta Ec-
clesiam eam potestatem feminæ potest commu-
nicare, docet Suarez de censuris disp. 2. sect. 3. n. 7.
cum Paludano, Soto, Nauarro, & Vgolino, quos
affert. Adde non deesse qui dicant, posse Pontifi-
cem hanc potestatem communicare homini non
baptizato: sic enim sentit Vgolinus, quem affert
Suarez ibid. num. 12. Nemo autem ex Auctori-
bus primæ sententiæ adhuc eam facultatem in
articulo mortis ad feminas, vel ad infideles ex-
tendit: vereor tamen, ne paulatim ad eos etiam
progrediantur. Non est ergo verum, quod Eccle-
sia pro eo articulo potestatem dedit iis omni-
bus, quibus dare poterat, vrendo tota sua po-
testate.

Facilius admitti posset quod dixerunt Vgoli-
nus, & Paludanus apud Suarez dicta disp. 7. de
Censuris sect. 6. num. 11. deficiente sacerdote, lu-
dicem Ecclesiasticum non sacerdotem qui, alias
potestatem habet excommunicandi, & absoluendi
à censuris posse, absolueret moribundum non
sibi subditum, quem extra illum articulum ab-
soluere non posset. Quia sicut iurisdicctio ad ab-
soluendum à peccatis, quam Parochus habet in
suos subditos, extenditur in articulo mortis ad
subditos alienos, ita iurisdicctio, quam Iudex ille
Ecclesiasticus habet, & potestas absoluendi suos
subditos à censuris, extendi potest ex præsumpta
Ecclesiæ pia voluntate ad subditos alienos.
Quamvis non immerito Suarez addat nec hanc
extensionem fundamentum solidum habere in
iure, vel consuetudine.

Negari tamen non potest primam sententiam
salem ob auctoritatem tot Doctorum probabi-
lem esse, prout fatentur Sanchez, Castro Palao,
Diana, & alij, qui inde inferunt, non solum pos-
se, sed debere laicum in eo casu absolueret mori-
bundum à censuris, quia cum possit sequendo
sententiam probabilem inuare proximum in ea
necessitate constitutum, non potest hoc beneficio
eum licitè priuare. Ego difficile hanc obligatio-
nem in praxi credam, & quidem vsus communis
contrarius est, nam sæpè casus occurrit, & homi-
nes sine copia Sacerdotis moriuntur, nec vquam
laici præsentem eos absoluerunt; nec Suarez, qui
plures Auctores pro illa prima sententia adducit,
quicquam de hac obligatione intulit. Ratio au-
tem

tem esse potest, quam insinuat idem Suarez *dicta sect. 6. numer. 9.* ad excludendum, cur Ecclesia hanc potestatem solis Sacerdotibus dederit. Quia, inquit, in re, quae solum ad quandam utilitatem pertinet, & valde accidentariam, satis est, ut moraliter loquendo, vix possit accidere casus, in quo non possit per simplicem Sacerdotem huic incommodo provideri: nam & copia Sacerdotis fere semper inuenitur, & casus censura reservata in articulo mortis, non est adeo frequens; ideoque raro accidere potest, ut ob defectum huius potestatis laico concessa detrimentum aliquod magni momenti fideles patiantur. Quam rationem paulo aliter ad nostrum casum applicare possumus hoc pacto. Ecclesia enim non minus, imò magis tenetur ad subueniendum fidelibus in mortis articulo, quam teneatur quilibet priuatus, cum Ecclesia, & Pontifex teneatur ex officio priuatus autem ex charitate solum erga proximum. Si ergo Ecclesia non obitante illo detrimento, noluit laicis, vel etiam non Sacerdotibus eam potestatem absolueri communicare, ut docet communis sententia, & in hac ipsa negatione potestatis Ecclesia non peccat, cur peccabit laicus priuatus, qui ex officio non tenetur, negando vnum illius potestatis; quia multo verius est eum carere: Si enim detrimentum proximi tantum esset, obligaretur Ecclesia ad illud praecauendum: si ergo Ecclesia licite detrimentum illud permittit, ut verior sententia docet, cur peccabit grauius priuatus illud permittendo, praesertim cum ipse non possit tamen remedium dare, sed dubium Ecclesia verò certum, & tutum dare potuisset? Si ergo Ecclesia non peccat contra charitatem, prohibendo fidelibus, ne haereticum v.g. etiam cum signis poenitentiae mortuum sepeliant in loco sacro, vel pro eo publica suffragia offerant, quia licet ea de causa aliquid plus in purgatorio patiat, id tamen expedit ad aliorum terrorem, non peccabit etiam contra charitatem alius, qui ex officio non tenetur ad eum liberandum, si conformet se huic iusta Ecclesiae voluntati, & permittat Ecclesiasticas poenas circa ipsum executioni mandari. Hoc enim totum redundat in bonum fidelium, quod Ecclesia intendit, nempe ad eos deterrandos, & coercendos. Certè non peccauit contra charitatem S. Gregorius Magnus, qui (ut ipsemet refert lib. 4. Dial. cap. 5.) Monacho proprietario cum contritione tamen defuncto sepulcrum in loco sacro negauit, & per triginta ab eius obitu dies suffragia pro ipso non obtulit, quibus diebus elapsis, iussit pro eo missas offerri per alios triginta dies, post quos apparuit defunctus fratri suo referens quomodo in poenis detentus fuisset, & sacrificiis tandem oblati ereptus. Id enim sanctissimus Pontifex prudenter fecit ad deterrandos alios Monachos à vitio proprietatis, prout tenere efficaciter deterriti fuerunt. Non ergo apparet, quod hic sit ex iis casibus, in quibus charitas obligat grauius ad subueniendum proximo, cum possit laicus probabiliter iudicare, Ecclesiam nolle ei in hoc casu tam citò subuenire, sed potius velle, ut ad aliorum exemplum aliquandiu pati permittatur.

115 Exemplo vulgari hoc ipsum declarari potest: finge Petrum à iudice ad mortem damnatum petere, ut eum liberes, quia facultatem à Principe habes reos mortis aliquando liberandi. Quis dicet, re sub peccato graui ad id teneri, nec posse permittere, ut iusta iudicis sententia executio-

Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

ni mandetur? Multò autem minus tenereris, si facultas Principis tibi concessa dubia esset, & verius existimares non subsistere. Sic autem se habet laicus, vel non sacerdos in nostro casu: qui ex vno capite scit excommunicatum esse, prohibetur ab Ecclesia sepultura sacra, & suffragiis publicis, & ex alio capite dubitat, an habeat facultatem illum ab hac Ecclesiastica poena liberandi, quae sicut iuste ab Ecclesia inflicta est, ita potest iuste permitti, ut eam patiat. Aliunde esset, si ageretur de salute aeterna illius animae: tunc enim charitas proculdubio obligaret ad ei subueniendum, atque ideo ad hanc obligationem teneretur non solum priuati, sed multò magis Ecclesia, & summus Pontifex, ad quem pertinet eam ex officio procurare.

Addunt aliqui, quando excommunicatus absolueretur à laico, vel à clerico non sacerdote in illo articulo ob defectum sacerdotis, esse procurandam post mortem absolutionem ab illo, cui reservata erat absolutio: quia absolutio prima fuit dubia, atque adeo si falsa esset re ipsa prima sententia, non esset verè absolutus, & careret suffragiis Ecclesiae, persequente adhuc efficacia censura non ablata. Ita Sanchez & Castro Palao locis citatis, & Trullench, quem affert, & sequitur Diana *dicta par. 5. ubi supra dist. resolut. 77.* qui tamen non dicunt esse obligationem, sed expedire, ut procuretur ea absolutio. In quo tamen non video, quàm consequenter ij loquantur: quia si agnoscunt obligationem in laico absolueri, ne defectu absolutionis, quae fortasse prodesse posset, excommunicatus detrimentum patiat, carendo suffragiis publicis Ecclesiae; ob eandem rationem erit obligatio procurandi secundam absolutionem certam, ne forte prior fuerit inualida, & anima patiat, idem detrimentum. Imò, ex vno capite maior erit haec obligatio in haerede, cui magis commendata videtur cura animae defuncti, cui succedit, quàm sit illa alia obligatio in aliquo extraneo, ad quem non spectat ea cura, nisi ex charitate communi. Dixi tamen ex vno capite, esse debere maiorem hanc obligationem: nam ex alio capite erit fortasse minor, nempe ex parte detrimenti, quod defuncto infertur: nam si absque vlla absolutione decedat, nullus sacerdos audebit pro eo offerre sacrificium si verò absolueretur prius à non sacerdote, poterunt postea sacerdotes amplectendo opinionem illam probabilem, applicare illi suas missas; & quamuis opinio de valore absolutionis sit falsa; fructus tamen praecipuus sacrificij proveniens à Christo offerente, illi proderit, si decessit in gratia. Nam Ecclesia potest quidem prohibere, ne offeram sacrificium pro aliquo; si tamen ego vel ex ignorantia, vel etiam ex malitia offero, non potest impedire, ne fructus praecipuus sacrificij illi prosit: haec enim applicatio pendet à sola mea voluntate, ut notauit *diff. 19. de Eucharistia sect. 10. numer. 185.* quare absolutio illa etiam si sit falsa, faciet saltem per accidens quod fructus sacrificiorum, quae alias pro eo non offerrentur, illi prosint omnibus tamen pensatis videtur haeres magis obligari ad procurandam defuncti absolutionem, cum eius personam gerat, & eius causam agere debeat.

Secundus casus principalis, quo absolutio aliquando dari potest ab alio, quàm ab eo, cui erat reservata, solet assignari quando excommunicatus est taliter impeditus, ut non possit vlllo modo

Excommunicatus in quo alioquin potest ab alio absolui, quum ab eo cui excommunicatio erat reservata.

modo adire eum, cui absolutio referatur: de hoc tamen dixi satis *disput. 20. de Penit. sect. 10. numer. 218. & sequentibus*, & videri posset Hurtado in *presenti dicta disput. 84. sect. 9. §. 169. & sequentibus*.

117 *An penitens non habens Confessarium à quo directè possit absolui ab hæresi, vel ab excommunicatione, possit ab alio approbato directè absolui ab aliis peccatis, & indirectè à peccato hæresis, non tamen ab excommunicatione ob hæresim contracta.* De quo agit Hurtado in *presenti dicta disput. 84. sect. 7. subsect. 3. per totam*. Ego autem egi de eodem puncto *disput. 14. de Euch. sect. 5. per totam*, & præsertim à n. 99. & ex ibi dictis constat posse etiam in peccato hæresis eum casum occurrere; ubi etiam dictum est quid tunc penitens agere debeat, & an sit obligatio confitendi sacerdoti inferiori peccatum etiam illud reservatum, à quo ipse non potest directè absolui, & alia, quæ circa hoc punctum desiderari possent.

SECTIO IV.

De aliis penis spiritualibus hæreticorum.

118 *Hæreticorum pena spiritualis, non posse in loco sacro sepeliri.* **A**liæ assignari solent hæreticorum pœnæ spirituales, de quibus nunc breuiter agendum. Prima esse potest, ne possit in loco sacro sepeliri quam pœnam primo loco ponit Castro Palao *1. tom. tract. 4. disput. 4. punct. 4. numer. 1.* & colligit ex cap. *quicumque*, de hæreticis in sexto ubi glossa idem docet, & Farinacius *de hæresi, q. 192. toto §. 3. à numer. 38.* qui aduertunt hoc intelligi de eo, qui ita notorie hæreticus obijt, ut nulla possit tergiversatione celari: hunc enim qui præsumpsit in loco sacro sepelire, eo ipso manet excommunicatus. De illo tamen textu & de hac prohibitione an sit intelligenda de omnibus hæreticis diximus *supra disput. 14. sectione 4. §. 5. dub. 5. & disputatione 20. de Eucharistia sect. 2. numer. 56.*

119 *Irregularitas, peculiaris titulus pœnæ hæresis.* Secunda pœna assignari solet irregularitas, quam non solum incurrunt hæretici ex infamia, quæ oritur ex notorietate criminis gravissimi, quæ communis est aliis criminibus generantibus infamiam, & non habet locum nisi in publicis, & notoriis; sed peculiari etiam titulo ratione hæresis, quæ ipso facto reddit hæreticum irregularem. Quare sententia satis communis, & probabilissima docet, quemlibet hæreticum externum etiam occultum esse ipso facto irregularem. Ita pluribus citatis Sanchez *lib. 2. in Decalog. capit. 25. numer. 2.* & alij plures, quos affert, & sequitur Suarez in *presenti disput. 21. sect. 5. numer. 1. & disput. 43. de censuris sect. 1. Castro Palao dicto punct. 4. numer. 2.* Filiucius, Cominch, & Bonacina apud Dianam *1. parte tract. de Bulla Cruciatæ resolut. 114.* Rodericus, Vgolino, Farinacius, Reginaldus, quos affert & sequitur idem Diana *2. parte tract. 1. miscell. resolut. 24.*

Alij tamen non contemnendi doctores putant hæreticum occultum non esse irregularem, nam textus omnes de notorio solum loqui videntur. Hanc sententiam probabilem esse dicunt. Henríquez Eman. Sa, Sayrus, & Auila, apud Sanchez, ubi supra *num. 1. qui num. 18.* fatetur hanc irregularitatem esse valde dubiam. Vnde probabile hoc esse fatetur etiam Castro Palao *dicto numer. 2. & Reginaldus in praxi rom. 2. lib. 3. tract. 2. cap. 15. numer. 183.* & Diana *1. parte ubi supra dicta resolut. 114.* qui alios auctores addit *2. parte ubi supra dicta resolut. 24.* & *4. parte tract. 2. de irregularit. resolut. 46.* Et denique hanc sententiam, ut veriorem amplectitur Hurtado in *presenti disput. 87. sect. 1. §. 10.* & mihi etiam probabilis videtur, omnia enim quæ pro contraria afferuntur, probabilem habent solutionem, & non sunt multiplicandæ irregularitates, ubi clarè non constant.

Afferri solent ad eam irregularitatem probandam aliqua antiqua decreta, ex Gregorio Magno in *c. nos consuetudinem*, dist. 12. & ex 7. Synodo in cap. *conuenientibus* 1. q. 7. & ex Leone Papa in cap. *saluberrimum*; eadem causa, & quælibet reuera ea decreta non satis id probant: nam in primis ex iis constat potius ab antiquo id obseruatum, ut clerici, sacerdotes, & Episcopi ab hæresi reuerentes, in suo saltem gradu benigne reciperentur, & retinerentur, non tamen ad altiorum ascenderent; non erant ergo irregulares: nam irregularis non posset exercere ordinem præa susceptum. Deinde in iis omnibus sermo erat de hæreticis notoriis, de quibus Prælati dubitabant, an eos possent, aut deberent in suorum graduum ministerio relinquere. Vnde considerandum etiam est, ea decreta non tam regulam, & legem tradere ipsius hæreticis conuersis, quid ipsi agere debeant, quàm Prælati, quomodo se erga eos deberent gerere: sunt ergo leges, quas obseruare debent Prælati, quando eos Ecclesiæ reconciliant; non tamen videntur leges, quas ipsi debeant in seipsum exsequi, quando secreto, & in foro conscientie Ecclesiæ reconciliantur. Afferri etiam solet ex Innocentio III. in cap. *Inter sollicitudines* de purg. canon. ubi laudatur Archiepiscopus, quod Decanum de hæresi suspectum suspendit à beneficio, & statuitur, quod si in purgatione defecerit omnino priuetur. Sed tamen ipse Suarez dicta *disput. 43. de censur. sect. 1. numer. 3.* fatetur, ibi non agi aperte de irregularitate, & crimen illud fuisse cum infamia publica: Nec magis virget, quod alij afferunt ex Alexandro IV. in cap. *Quicumque* §. *hæretici* de hæresi in 6. ubi præcipitur, ne hæretici, aut illorum filij, fautores, & receptatores, admittantur ad vllum beneficium, vel officium publicum. Inde tamen non potest colligi irregularitas, cum non prohibetur usus ordinum: nec etiam de hæretico occulto: alioquin filius illius, qui semel solus in cubiculo peccauit contra fidem, esset irregularis, quod nemo diceret.

Magis posset virgere Breue quoddam Clementis VII. (non Clementis VIII. ut per errorem citatur apud Suarez *ubi supra numer. 2. & numer. 8.*) quod incipit: *Cum scitis*, & refertur apud Pennam in fine directorij inquisit. Vbi Pontifex concedit inquisitoribus facultatem dispensandi in irregularitate cum hæreticis occultis: supponit ergo, hæreticos etiam occultos esse irregulares. Respondetur tamen in primis aliquos